

FÖRSVARSHÖGSKOLAN **C-UPPSATS**

<i>Författare</i> Mj Per Nyqvist	<i>Förband</i> I 19	<i>Optät</i> ChP 99-01, Optät 3
FHS handledare Övlt Olavi Olson, FHS MI / Forskare Birgitta Rydén FHS MI		
<i>Uppdragsgivare</i> FHS MI	<i>Beteckning</i> 19 100:1043	<i>Kontaktman</i>

En studie av logistikfunktionen för insatsorganisationen inom ramen för väpnat angrepp

Sammandrag

Under senare år har den svenska Försvarsmakten varit under snabb utveckling och förändring, det byggs nu upp en ny flexibel insatsorganisation. Även logistikfunktionen är under förändring och man är på väg att implementera en ny logistikorganisation, Forgus.

Syftet med studien är att förklara och förstå hur logistikfunktionen skall understödja insatsorganisationen vid hot om väpnat angrepp. Den övergripande frågan är hur, man inom ett år, avser att understödja/försörja insatsorganisationen. Studien sker både deskriptivt och empiriskt i form av intervjuer och litteraturstudier. Den teoretiska utgångspunkten är systemteorin. Studien fokuserar på fyra huvudområden eller beroende variabler, planering, ledning, miljö och implementering.

Under den sista delen av studien görs en analys av intervjuerna samt i viss mån en jämförelse med litteraturstudierna, under de fyra huvudområdena, och slutsatser presenteras. Det är många saker som är oklara i logistiksystemet. Huvudslutsatserna avseende oklarheterna är:

- Bristen på operativa hänsyn och krav på Forgus under utvecklingsfasen av densamma.
- Forgus oklara operativa roll i planerings- och lednings processen.
- En klar definition av begreppet logistik. Det är nödvändigt och förslaget är att implementera NATO:s definition vilket skulle förenkla verksamheten nationellt och internationellt.

Abstract

In recent years the Swedish Armed Forces have had to deal with a rapid development and changes in the Forces. The Swedish Armed Forces are now building a new flexible organisation, the operational organisation. Also the logistic system are under changes. A new logistic organisation; Forqus, is under implementation.

The purpose with the study is to describe and understand how the operational organisation, when they are dealing with a threat to the country, should be supported by the logistic function. The overall question is how, within one year, the logistic function intend to support the operational organisation.

The study focused at four main areas, planning, command, environment and implementation.

The study is both descriptive and are dealing with empirical studies of interviews and literature. The theoretical analysis model that have been used is the system theory.

The final part of the study will analyse the interviews and in some way make a comparison to literature, under the four main areas, and conclusions are presented.

There are many things just now who is unclear in the logistic system. The main conclusions drawn about this unclear things are:

- The lack of a clear operational role of the new logistic organisation, Forqus, within the planning- and command process.
- The lack of operational considerations when Forqus was developed.
- A clear definition of the concept of logistic. This is necessary and the suggestion is to implement NATO definition of logistic. This will simplify the activity as well national as international.

INNEHÅLLSFÖRTECKNING

1	INLEDNING.....	3
1.1	BAKGRUND.....	4
1.2	FÖRSVARSMAKTENS FYRA HUVUDUPPGIFTER.....	5
1.3	PROBLEMFÖRMULERING.....	6
1.4	SYFTE OCH FRÅGESTÄLLNINGAR.....	7
1.4.1	Syfte.....	7
1.4.2	Frågeställningar.....	8
1.5	AVGRÄNSNINGAR.....	8
1.6	UPPSATSENS DISPOSITION.....	9
1.7	BEGREPPSAPPARAT OCH DEFINITIONER.....	10
1.7.1	Inledning.....	10
1.7.2	Anpassning.....	11
1.7.3	Totalförsvaret.....	11
1.7.4	Det civila försvaret.....	12
1.7.5	Överstyrelsen för civil beredskap, ÖCB.....	13
1.7.6	Det nya försvaret.....	14
2	TEORIANKNYTNING.....	16
2.1	BEROENDE VARIABLER.....	19
2.2	FORSKNING OCH TIDIGARE UTGIVET MATERIAL.....	21
3	METOD.....	21
3.1	RELIABILITET OCH VALIDITET.....	24
4	DET "GAMLA" FÖRSVARET. LOGISTIK/BEREDSKAPSSYSTEM.....	25
4.1	DET MILITÄRA FÖRSVARET.....	25
4.2	DET CIVILA FÖRSVARET.....	27
5	EMPIRISK UNDERSÖKNING.....	31
5.1	BESKRIVNING AV BEGREPPET VÄPNAT ANGREPP.....	31
5.2	BESKRIVNING AV BEGREPPET LOGISTIK.....	33
5.3	BESKRIVNING AV FORGUS.....	36
5.4	BESKRIVNING AV INSATSORGANISATIONEN.....	39
5.5	PLANERING.....	41
5.5.1	Militärdistrikt, MD.....	41
5.5.2	Underhållsregementen, UhReg.....	43
5.5.3	OPIL, J4.....	44
5.5.4	Forgus.....	48
5.5.5	ÖCB.....	50
5.6	LEDNING.....	50
5.6.1	Militärdistrikt, MD.....	50
5.6.2	Underhållsregemente, UhReg.....	52

5.6.3	OPIL, J4.....	52
5.6.4	Forgus.....	53
5.6.5	ÖCB.....	54
5.7	MILJÖ.....	55
5.7.1	Militärdistrikt, MD.....	55
5.7.2	Underhållsregemente, UhReg.....	56
5.7.3	OPIL, J4.....	57
5.7.4	Forgus.....	60
5.7.5	ÖCB.....	60
5.8	ÖVRIGT.....	63
6	ANALYS OCH SLUTSATSER.....	67
6.1	PLANERING.....	67
6.2	LEDNING.....	69
6.3	MILJÖ.....	71
6.4	IMPLEMENTERING.....	74
6.5	ÖVRIGT.....	75
7	AVSLUTNING.....	78
7.1	SAMMANFATTNING.....	78
7.2	BEHOV AV YTTERLIGARE FORSKNING.....	80
8	KÄLL- OCH LITTERATURFÖRTECKNING.....	81

Bild 1 Utvisande den modell utgående från teorin som används för att göra undersökningen.

1 Inledning

Under min studietid på Försvarshögskolan och framförallt under logistikprofileringen blev jag nyfiken på dels vad man menade med insatsorganisationen och dels hur tankarna fördes eller var att försörja insatsorganisationen vid väpnat angrepp.

Väpnat angrepp finns fortfarande med som en av Försvarmaktens huvuduppgifter trots att det under de senaste åren talas lite om det och att det fokuserats mycket kring internationella insatser.

Under studietiden har det varit få diskussioner kring begreppet väpnat angrepp och beredskap utan, som tidigare sagts, är koncentrationen på internationella insatser med studier inriktade på att lära oss NATO:s planeringsmodell, GOP¹, i syfte att vi skall bli mer kompatibla vid internationella insatser. Uttryck såsom att det idag inte finns något hot samt att vi har lång tid på oss att förbereda uppgiften väpnat angrepp florerar. Är det verkligen så? Behövs verkligen inga tankar eller ingen planering alls kring begreppen logistik och väpnat angrepp?

Hela underhålls- eller logistikorganisationen ligger under utredning under namnet FORGUS. Vilken roll skall den organisationen spela i den ”nya” försvarsmakten? Hur skall hela logistikkedjan se ut i den nya försvarsmakten? Dessa frågor även kopplat till operativa tankar under kris och krig och inte bara fred och internationella insatser.

Allt detta skapade frågor och tankar samt väckte min nyfikenhet, jag såg att det fanns ett område att studera och undersöka som kanske skulle stilla nyfikenheten. Detta är orsaken och bakgrunden till denna uppsats.

¹ GOP: Guidelines for Operational Planning. Se bilaga Förkortningar och Akronymmer.

1.1 Bakgrund

Logistik vad är det? Som teknisk officer inom armén så har begrepp som underhållstjänst, teknisk tjänst, förnödenhetsförsörjning, sjukvårdstjänst, transporter mm alltid funnits i min närhet. Begreppet logistik har jag dock inte reflekterat över eller konfronterats med förrän jag kom till chefsprogrammet. Under kursens gång har jag dock förstått att enbart detta begrepp innehåller en mängd dimensioner och även ett antal uppfattningar om definition av begreppet. Men även att det finns många motsägelser och uppfattningar vad logistiken skall ha för roll inom ”det nya försvaret”, hur den skall ledas, vem som skall göra vad, hur den civila och militära delen av totalförsvaret skall samverka mm. Utifrån detta så förstår läsaren att det finns en komplexitet som är intressant men även viktig att försöka undersöka och bena ut.

Logistik och krigföring, eller operationer är intimt sammanbundna, var och en begriper att utan en fungerande logistik så kommer man inte heller att vara lyckosam i krigföringen. ”Kedjan är inte starkare än dess svagaste länk” är ett uttryck som säkert alla känner igen. I moderna krig såsom exempelvis Gulfkriget finns en mängd beskrivningar av vikten av en fungerande logistik och vilken påverkan den har på utgången av slaget. Gus Pagonis beskriver i sin bok *Moving Mountains*² hur man byggde upp logistiken och vilken vikt den hade för utgången av Gulfkriget. Men även historiker som Martin Van Creveld pekar på vikten av en fungerande Logistik. I sin bok *Supplying War*³ beskriver han utvecklingen av logistiken under historiens gång. Man kan där se att logistiken haft en avgörande påverkan på möjligheterna att överhuvudtaget föra krig samt möjligheten att då vinna krig eller i alla fall slag. Men han pekar också på hur man, av olika orsaker, negligerat logistikfunktionen och tenderat att inte ta hänsyn till den i den omfattning man kanske borde gjort. När man

² Pagonis William G: *Moving mountains : lessons in leadership and logistics from the Gulf War* .Boston, MA : Harvard Business School Press, 1992

³ Creveld Martin Van: *Supplying War – Logistics from Wallenstein to Patton* .Cambridge University Press 1977.

tagit hänsyn till den så har det allt som oftast varit i ett betydligt senare skede i den operativa planeringen eller till och med först när kriget startat.

Svenskt totalförsvaret har under lång tid byggt på att vi haft ett beredskapssystem som inneburit mobiliseringsförråd spridda i landet med krigsförband och dess materiel liggande i förråden. Det har även funnits lager av förnödenheter såsom mat, drivmedel, reservdelar mm, antingen i försvarsmaktens egen regi eller genom bestämmelser som gjort att stora distributörer haft krav på sig att innehålla en viss miniminivå. Jag ger en bakgrundsbeskrivning av detta system för att ge en bild av hur tankarna tidigare fördes. Att komma ihåg är att detta system byggdes upp med en helt annan uppfattning om hotbild och där planeringen gjordes mot ett invasionsförsvaret.

När försvarsbeslutet, eller mer nogräknat, ominriktningsbeslutet kom den 30/3-00 så innebar det att vi definitivt övergick från ett invasionsförsvaret till ett insatsförsvaret, man skulle kunna kalla det ett paradigmskifte. Statsmakternas uppfattning är att det inte längre finns något omedelbart hot och förutom att det påverkar Försvarsmaktens utformning såsom organisation, antal fredsförband mm så påverkar det också beredskapen. Utifrån beredskapen sker påverkan på logistiken och dess utformning, men hur? När nu ominriktningen och det ”nya försvaret”, med försvarsmaktens fyra nya huvuduppgifter har trätt i kraft och man överger det gamla invasionsförsvaret så är det intressant att granska logistikfunktionen och hur tankarna om dess uppbyggnad och roll förs.

1.2 Försvarsmaktens fyra huvuduppgifter

Den 30/3-2000 fattades i Riksdagen ett nytt försvarsbeslut eller om man skall vara noggrann en ominriktning inom ramen för försvarsbeslutet 1996⁴. På Försvarsmaktens hemsida⁵ kan man läsa att detta beslut är det mest omfattande försvarsbeslutet i modern tid och innebär att försvarsmakten förändras från att

⁴ Regeringens proposition 1996/97:4. Totalförsvaret i förnyelse. Gotab Stockholm 1996.

⁵ <http://www2.mil.se/php?id=915>. Försvarsmaktens hemsida. 2001-01-15.

ha varit ett invasionsförsvar till att bli ett insatsförsvar. Bakgrunden till den omfattande förändringen kan delas upp i fyra delar;

- Svensk säkerhetspolitisk vilja som innebär ett ökat internationellt deltagande –
- omvärldsutvecklingen –
- den snabba tekniska utvecklingen och Försvarsmaktens förändrade ekonomi som innebär ett behov av att avveckla förband.

Vidare kan man läsa att grunden för det militära försvarets utveckling skall vara förmågan till väpnad strid och att försvarsmakten fortsättningsvis skall ha fyra huvuduppgifter:

- Försvara Sverige mot väpnat angrepp.
- Hävda vår territoriella integritet.
- Bidra till fred och säkerhet i omvärlden
- Stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Som rubriken på uppsatsen säger kommer den att fokusera på väpnat angrepp och vilka tankar som förs avseende hur logistikfunktionen skall se ut avseende den uppgiften. Vad menas med uppgiften väpnat angrepp? Vilka krav ställs på försvarsmakten mm? Vad är insatsorganisationen? När man börjar undersöka det så framstår det inte som helt klart. Det finns alltså anledning att även undersöka begreppet väpnat angrepp och insatsorganisationen. Under rubriken 5.1 respektive 5.4 redovisas dessa.

1.3 Problemformulering

Hela den svenska försvarsmakten är under omstöpning och detta kommer ställa krav på logistiken och att även den måste förändras.

När nu det senaste försvarsbeslutet, eller ominriktningen, trätt i kraft så innebär det stora förändringar av försvarsmakten, framförallt med tanke på att det traditionella hotet är borta. Denna omstöpning kommer också att påverka

logistikfunktionen. Även den måste förändras och omstöpas. Men hur skall logistiken omstöpas och till vad?

Det finns anledning att reflektera över om vilka problem och möjligheter som logistikfunktionen står inför kopplat till denna förändring. Man kan fundera på hur den så kallade insatsorganisationen skall understödjas när vi nu monterar ned den gamla mobiliseringsorganisationen med mobiliseringsförråd spritt i landet, de ”gamla” beredskapslagren försvinner och när kontrakt med K-företag, civila verkstäder och leverantörer mm, har eller kommer att upphöra. Vilka tankar och idéer förs avseende försörjning till insatsorganisationen inom ramen för väpnat angrepp? Vilka krav ställs på logistikfunktionen?

Avsikten är att ”förklara och förstå”, genom att belysa, beskriva och kritiskt granska problem och möjligheter i, hur logistikfunktionen skall understödja insatsorganisationen, som vid hot skall kunna insättas, ett år efter att regeringen beslutat, i någon riktning i Sverige.

Den övergripande frågan är hur man inom ett år avser att understödja/försörja insatsorganisationen?

1.4 Syfte och frågeställningar

1.4.1 Syfte

Med problemformulering som utgångspunkt är syftet med uppsatsen att ”förklara och förstå” genom att, belysa beskriva och kritiskt granska problem och möjligheter i, hur logistikfunktionen i den ”nya försvarsmakten” skall understödja en insatsorganisation under särskilda omvärldsbetingelser där det finns hot om väpnat angrepp. För att ”förklara och förstå” genom att belysa och beskriva problem och möjligheter avseende logistikfunktionen tas utgångspunkt i en teori. Jag kommer också att beakta ett antal särskilda komponenter, eller beroende variabler, som används som ”glasögon” för att betrakta logistikorganisationen genom. De beroende variablerna är planering, ledning, miljö och implementering. Med miljö menas såväl den inre som den yttre miljön. Den yttre miljön avser framförallt den civila delen av

totalförsvaret. Teorin och de beroende variablerna förklaras mer utförligt under kapitel 2.

Förutom teorin och de beroende variablerna ställs ett antal frågor som uppsatsen skall svara på med hjälp av teorin och de beroende variablerna. Frågeställningarna följer nedan.

1.4.2 Frågeställningar

□ Planering:

Vilken planering avseende logistik sker i Försvarmakten (armén) avseende väpnat angrepp och insats inom ett år?

□ Ledning

Hur är tanken att Logistiken skall ledas inom Försvarmakten (armén) vid insats inom ett år? Hur ser ledningen ut mellan den civila delen av totalförsvaret och Försvarmakten?

□ Miljö

Vilken roll kommer FORGUS att ha avseende insats inom ett år?

Vilken planering sker inom ÖCB samt mellan ÖCB och Försvarmakten avseende logistik kopplat till en insats inom ett år?

□ Implementering

Vilka konkreta åtgärder vidtas för att klara av att understödja insatsorganisationen för insats inom ett år?

1.5 Avgränsningar

Försvarmakten har fyra huvuduppgifter. Denna uppsatsen avgränsar sig dock till att belysa logistik kopplat till insatsorganisationen och uppgiften väpnat angrepp. Inom uppgiften väpnat angrepp finns ett antal deluppgifter. Uppsatsen begränsas till att granska deluppgiften ”på kort sikt”. Den exakta lydelsen är;

”Försvarsmakten skall ha beredskap för att på kort sikt (högst ett år efter regeringsbeslut) utveckla förmåga

- till skyddsåtgärder som medför att samhället kan motstå bekämpning av samhällsfunktioner och infrastruktur och
- att möta insatser av fjärrstridsmedel och begränsade luftrörliga insatsstyrkor.

Det är den sista strecksatsen som uppsatsen koncentreras på. Väpnat angrepp är den mest komplicerade uppgiften och uppgiften ”prövas”, som tur är inte och är därför ganska abstrakt. Eftersom den inte ”prövas” och därför är abstrakt ser jag det som än mer viktigt att kritiskt granska och belysa problem och möjligheter avseende logistik utifrån denna uppgift. Väpnat angrepp är så att säga grunden, är denna uppgift tydlig och genomtänkt avseende logistik så löser försvarsmakten med säkerhet övriga uppgifter.

Uppsatsen begränsas även till att granska enbart armén trots att hela den ”nya” Försvarsmakten bygger på ett joint koncept. Utifrån just joint konceptet så räcker det med att granska armén därför att samma tankar skall förutsättas genomsyra även övriga försvarsgrenar, marin och flyg.

Uppsatsen fokuserar på operativ nivå även om det inte går att undvika att beröra den taktiska nivån.

Tidsmässigt har det inte tagits hänsyn till dokument som kommit ut efter 2001-03-30.

1.6 Uppsatsens disposition

I detta kapitel beskrivs begreppet anpassning, totalförsvarets generella utformning samt begreppet ”det nya försvaret” mm. Detta för att få en bakgrundsbild av vad dessa begrepp innehåller.

Under kapitel två beskrivs den teori som används för att göra avstamp in i den empiriska undersökningen.

Under kapitel tre förs ett resonemang kring metod och där beskrivs också vilken metod som använts i uppsatsen.

I kapitel fyra beskrivs det gamla logistik/beredskapssystemet, hur det var uppbyggt, vilka som var aktörer och dessas roll i detta system. Detta för att få en bild och referens av hur systemet såg ut då och ge en bakgrund till vad vi skall lämna och ta avstamp från in i framtiden.

I kapitel fem startar själva uppsatsen med den empiriska undersökningen som består av såväl litteraturstudier som intervjuer. Under detta kapitel förs också ett resonemang och en diskussion avseende begreppen väpnat angrepp, logistiksystemet och insatsorganisationen. Första avsikten var att helt enkelt definiera dessa begrepp men det visade sig att detta inte var så enkelt och att begreppen i sig inte var entydiga.

Under kapitel sex sker en diskussion och analys av vad som framkom i den empiriska undersökningen. Här dras också ett antal slutsatser avseende problem och möjligheter.

Avslutningsvis under kapitel sju sker en sammanfattning och utifrån förra kapitlet visas på behov av områden eller delar som behöver belysas ytterligare i form av vidare forskning.

1.7 Begreppsapparat och definitioner

1.7.1 Inledning

Vid närmandet av detta ämne insågs ganska snabbt att det fanns en mängd begrepp som det finns anledning att förklara närmare. Samtidigt fanns det problem med att definiera vissa begrepp därför att det inte fanns en entydighet vilket också innebar att begreppen i sig påverkar logistikfunktionen och dess utformning. Dock finns fortfarande ett antal begrepp som kan beskrivas och som kräver en bakgrundsbeskrivning för att ge en bild av vad de innebär.

Nedan följer ett antal begrepp som beskrivs för att utifrån dessa beskrivningar göra avstamp in i uppsatsen.

1.7.2 Anpassning

Anpassning består av en successiv utveckling av försvarsförmågan, beredskapsåtgärder som inom ett år skall öka eller minska försvarsförmågan vid befintliga förband, tillväxtåtgärder som successivt och upp till 5 år skall öka försvarsförmågan samt åtgärder för att på lång sikt (mer än 10 år) kunna utveckla förmåga att möta nya eller andra typer av väpnade angrepp.⁶

Anpassning kan också vara att anpassa sig till ett bättre omvärldsläge och därmed minska förmågan.

Begreppet anpassning innefattar i tidsperioden ett till tio år och indelas i tre huvuddelar: *återtagning, tillväxt och ominriktning*. Återtagning: Åtgärder för att höja krigsdugligheten till anbefalld nivå hos befintlig krigsorganisation inom angivna tidskrav. Tillväxt: Åtgärder för att främst öka krigsorganisationens kvantitet, men även innehåll (andra förbandstyper) och/eller kvalitet under en längre tid. Ominriktning: Åtgärder för att anpassa Försvarsmakten mot förändrade uppgifter eller omprioritering av existerande uppgifter.⁷

1.7.3 Totalförsvaret

Totalförsvaret är verksamhet som behövs för att förbereda Sverige för krig. Ett väpnat angrepp utgör det allvarligaste hotet mot vår nationella säkerhet och utgör långsiktigt den viktigaste utgångspunkten för planering av totalförsvaret. Försvaret skall kunna fullföljas i alla former – militära och civila – som folkrätten medger.

⁶ Årsrapport från perspektivplaneringen 99-00. *Försvarsmaktsidé och målbild – FMI 2020. Rapport 4*. HKV beteckning 23 210:61977. Militära servicekontorets tryck- och distributionsavdelning. Stockholm 2000. Sid 130.

⁷ Försvarsmaktsplan 1998. HKV skrivelse 23 383:63116. 1997-03-10. Sid 50-51.

Totalförsvarsresurser har utformats så att de även kan användas vid internationella fredsfrämjande och humanitära insatser och stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället.

Det militära och civila försvaret samverkar och stöttar varandra för att lösa de gemensamma uppgifterna. Former för samarbetet och vilka parter som skall vara ledande anpassas till de olika uppgifternas karaktär. Förmågan till samverkan utvecklas, dels för att uppgifterna ska kunna lösas väl, dels för att därigenom hushålla med resurser.⁸

Totalförsvaret består av en civil och militär del. Det civila och militära försvaret samverkar och arbetar utifrån gemensamma grunder. Tillsammans skall den civila och den militära delen av totalförsvaret kunna möta krig och andra allvarliga hot mot Sveriges säkerhet. Totalförsvaret ska också kunna stärka samhället att hantera svåra påfrestningar i fred och kunna bidra till fred och säkerhet i omvärlden.

1.7.4 Det civila försvaret

Det övergripande målet för det civila försvaret är att:

- värna civilbefolkningen, trygga en livsnödvändig försörjning, säkerställa de viktigaste samhällsfunktionerna och bidra till Försvarsmaktens förmåga vid ett väpnat angrepp och krig i vår omvärld.
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden och
- stärka samhällets förmåga att förebygga och hantera svåra påfrestningar på samhället i fred.⁹

⁸ Fakta om totalförsvaret 2000-2001. Försvarsmaktens informationsavdelning. Tryckt av Elander Gummeson AB 2000.

⁹ ÖCB hemsida: <http://www.ocb.se/>. 2001-03-20.

1.7.5 Överstyrelsen för civil beredskap, ÖCB

Överstyrelsen för civil beredskap, ÖCB, är en myndighet som samordnar arbetet med civil beredskap. ÖCB har till uppgift att stärka samhällets krishanteringsförmåga.

ÖCB stimulerar beredskapsåtgärder och utveckling hos de funktionsansvariga myndigheterna och i ledningskedjan kommun - länsstyrelse - civilbefälhavare - regering.

ÖCB ansvarar också för beredskapen vad gäller funktionerna civil ledning, transporter och försörjning med industrivaror.

ÖCB förbättrar möjligheten att använda civila beredskapsresurser effektivt - även vid svåra påfrestningar på samhället i fred och vid internationella fredsfrämjande och humanitära insatser.

Det civila försvaret är indelat i 18 funktioner. Funktionerna omfattar samhällsverksamheter som måste kunna upprätthållas under kriser och krig. Jag räknar inte upp alla funktionerna här men några exempel är:

- Civil ledning
- Energiförsörjning
- Försörjning med industrivaror
- Hälso- och sjukvård m.m.
- Livsmedelsförsörjning m.m.
- Telekommunikationer
- Transporter

För varje funktion finns en funktionsansvarig myndighet. De funktionsansvariga myndigheterna ska bevaka samhällsutvecklingen, se till att nödvändiga åtgärder vidtas och samordnas för att bidra med en god beredskap inom sina verksamhetsområden.

ÖCB har en samordningsroll avseende det civila försvaret och skall samordna planeringen av den civila beredskapen. Förutom att samordna

beredskapsförberedelserna vid de olika funktionsansvariga myndigheterna så har ÖCB även ett ansvar för tre av de arton funktionerna, nämligen

- Civil ledning
- Försörjning med industrivaror
- Transporter

ÖCB förser statsmakterna med förslag till hur beredskapsåtgärderna ska inriktas och hur de ekonomiska resurserna ska fördelas. Internationellt strävar ÖCB efter att vidareutveckla det internationella förtroendeskapande samarbetet och det civila försvarets internationella förmåga. Det finns även andra viktiga åtgärder såsom:

- att analysera hotbilden och svensk samhällsutveckling för det civila försvaret
- att bedöma tillgängliga resurser inom det civila försvaret
- att följa upp och utvärdera genomförda åtgärder
- att utarbeta årliga planer för utvecklingen av det civila försvaret
- att yttra sig över myndigheternas budgetunderlag
- att samordna det civila försvaret med det militära försvaret¹⁰

Hur ledningssystemet ser ut belyses närmare under rubrik 4. Där beskrivs det gamla beredskapssystemet och vad avser det civila försvaret samt dess ledningsstruktur föreligger även där förändringar vilka beskriv där.

1.7.6 Det nya försvaret

Begreppet det nya försvaret härrör sig från Regeringen proposition 1999/2000:30, som har rubriken "Det nya försvaret".

¹⁰ ÖCB hemsida. <http://www.ocb.se/>. 2001-04.01.

I försvarsbeslutet 1996 som omfattar åren 1997-2001, angavs att säkerhetspolitiska kontrollstationer skulle genomföras under försvarsbeslutsperioden. En säkerhetspolitisk kontrollstation genomfördes våren 1999, Regeringens proposition 1998/99:74 Förändrad omvärld – omdanat försvar. Riksdagen beslutade därigenom om en ändrad inriktning av totalförsvaret och att nästa försvarsbeslutsperiod skall omfatta åren 2002-2004 som innebar en utveckling mot en struktur som består av en insatsorganisation av krigsförband och kompetenser som tillgodoser förmågan att redan i grundberedskap lösa försvarsuppgifterna.

Den 19 maj 1999 redovisade Försvarsmakten ett förslag till framtida struktur. I samma månad bildades en arbetsgrupp (styrgruppen) med representanter för Försvarsdepartementet och Försvarsmakten för att utarbeta ett underlag om Försvarsmaktens grundorganisationsförändringar. Styrgruppen redovisade sitt förslag den 20 oktober 1999. I propositionen 1999/2000:30 redovisar regeringen sin värdering av 1999 års säkerhetspolitiska utveckling samt lämnar förslag till riksdagsbeslut om hur ominriktningen av totalförsvaret skall genomföras. I denna proposition anges att ledningsorganisationen ytterligare behöver ses över och här ingick också underhållstjänsten och stödverksamheten. Detta är grunden till Forgas som beskrevs tidigare.¹¹

På försvarsmaktens hemsida¹² går att läsa ” Riksdagen beslut den 30/3 år 2000, som är det mest omfattande försvarsbeslutet i modern tid, innebär att Försvarsmakten håller på att förändras från att ha varit ett invasionsförsvar till att bli ett insatsförsvar. Den nya Försvarsmakten som vi nu utvecklar kommer att ha bättre förutsättningar både vad gäller kvalitet och kompetens att lösa de givna uppgifterna i en föränderlig värld. Grunden för det militära försvarets utveckling skall vara förmågan till väpnad strid.”

¹¹ Regeringens proposition 1999/2000:30. Det nya försvaret. Elanders Gotab 59574, Stockholm 1999.

¹² Försvarsmaktens hemsida <http://www2.mil.se/php?id=915>. 2001-02-30.

2 Teorianknytning

I syftet med uppsatsen angavs att jag skulle ”förklara och förstå”, men också att för att kunna ”förklara och förstå” bör en teori användas som utgångspunkt.

När man skall granska logistik som är en disciplin med många komponenter samt är ganska komplex så är det ett mödosamt arbete att finna den teori som skall hjälpa till att ”förklara och förstå”. Efter att ha läst och granskat litteratur så framgår att man gärna använder sig av systemteorin som utgångspunkt i granskning och undersökning av logistik.

Vad avser begreppet logistik så finner man i litteraturen ett antal definitioner. Nils G Storhagen skriver i sin bok, ”Material administration och logistik”, att ett annat namn för logistik, men med samma innebörd, är

Materieladministration eller MA.¹³, fortsättningsvis används akronymen MA.

MA eller logistik är ur forskningssynpunkt en ung forskningsdisciplin, det finns inte ännu någon enhetlig och väl avgränsad teoribildning. Man har fått hämta sin teoretiska bas från andra discipliner. Men MA eller Logistik har sin teoretiska förankring i systemsynsättet. Ett system kan helt enkelt definieras som en mängd komponenter och relationer mellan dessa.¹⁴ En annan definition kan vara att ett system är en helhet som är sammansatt av delar.¹⁵ Oavsett vilken definition man använder så har de i stort samma reella värde, nämligen att de innehåller begreppen *komponenter* eller *delar* och *relationer*. Betoningen ligger på begreppet *relationer*. En grundläggande förutsättning är att relationerna mellan komponenterna eller delsystemen ger plus- och minus effekter, synergieffekter. Detta är kanske den viktigaste utgångspunkten för systemsynsättet. Utifrån detta resonemang kan man definiera ett system som

¹³ Storhagen Nils G, *Materialadministration och logistik*, Daleke grafiska AB, 1997. sid 13.

¹⁴ Storhagen Nils G, *Materialadministration och logistik*, Daleke grafiska AB, 1997. Sid. 24

¹⁵ Norrbom Carl. *Systemteori- en introduktion*. K L Beckmans tryckerier AB, Stockholm 1971. Sid. 9

”bildas av komponenter, vars samband i vissa avseenden är starkare än mellan samma komponent och komponenter utanför systemet”.¹⁶

Det finns inte någon regel för hur ett system skall se ut eller vad det skall omfatta, det är syftet med systemet som bestämmer detta. Tidigare nämndes att ett system kan definieras som en mängd *komponenter* och *relationerna* mellan dessa. Man kan skilja på öppna och slutna system, i ett öppet system finns utbytesrelationer med omgivningen eller miljön.¹⁷

Eftersom logistiksystemet i försvarsmakten har varit och kommer att vara beroende av den civila delen av totalförsvaret och förändringarna i detta men även av förändringar i omvärlden och hur statsmakterna uppfattar dom så kommer jag att betrakta logistiksystemet i denna uppsats som ett öppet system. Det är också ett vedertaget synsätt enligt litteraturen.¹⁸ Logistik är också att betrakta som ett delsystem i ett större system, försvarsmakten. Försvarsmakten består av ett antal andra delsystem såsom, armé, marin, flyg, OPIL mm. Utifrån detta resonemang så påverkas logistiksystemet, förutom av den civila delen av totalförsvaret, även av de andra delsystemen inom försvarsmakten.

Eftersom den övergripande definitionen, enligt tidigare, av ett system handlar om komponenter och relationerna dom emellan så bör en utgångspunkt i uppsatsen och teorianknytningen vara att använda sig av ett antal komponenter, eller beroende variabler, för att analysera försvarsmaktens framtida logistiksystem. Det finns olika komponenter eller beroende variabler som man skulle kunna använda sig av. C W Churchman¹⁹ ger följande exempel då man resonerar eller analyserar ett system. Han föreslår att det är lämpligt att betrakta system utifrån fem komponenter för att förstå hur systemet fungerar:

¹⁶ Norrbom Carl. *Systemteor- en introduktioni*. K L Beckmans tryckerier AB, Stockholm 1971. Sid. 10

¹⁷ Storhagen Nils G, *Materialadministration och logistik*, Daleke grafiska AB, 1997. Sid. 176-177

¹⁸ Storhagen Nils G, *Materialadministration och logistik*, Daleke grafiska AB, 1997 Sid. 177.

¹⁹ Churchman C. West: *Systemanalys*, Gotab, Stockholm 1978. Sid 35.

1. Systemets allmänna målsättningar och prestationsmåten för systemet i dess helhet.
2. Systemets miljö: de fasta restriktionerna.
3. Systemets resurser.
4. Systemets komponenter, deras aktivitet, mål och prestationsmått
5. Ledningen av systemet

Tidigare har också nämnts att det inte finns någon regel för hur ett system skall se ut eller vad det skall omfatta utan det bestäms från fall till fall och framförallt är det syftet som bestämmer detta. Försvarmaktens logistiksystem består även det av ett antal delar eller delsystem såsom teknisk tjänst, förnödenhetsförsörjning, transporter mm. Analogt med beskrivningen av systemteorin ovan kan man utgå från att det finns ett antal andra komponenter eller beroende variabler som påverkar logistiksystemet. För att kunna betrakta logistikfunktionen avser jag att använda ett antal andra beroende variabler med vilka jag genom "glasögon" systemet. Dessa är:

- Planering
- Ledning
- Miljö
- Implementering

Dessa beroende variabler kan till viss del återfinnas i Churchman's²⁰ bok eller hans punkter ovan. Jag har dock tagit bort och lagt till beroende variabler utifrån det system som skall undersökas och att dessa beroende variabler är synnerligen relevanta för Försvarmakten.

²⁰ Churchman C. West: *Systemanalys*, Gotab, Stockholm 1978. Sid 35.

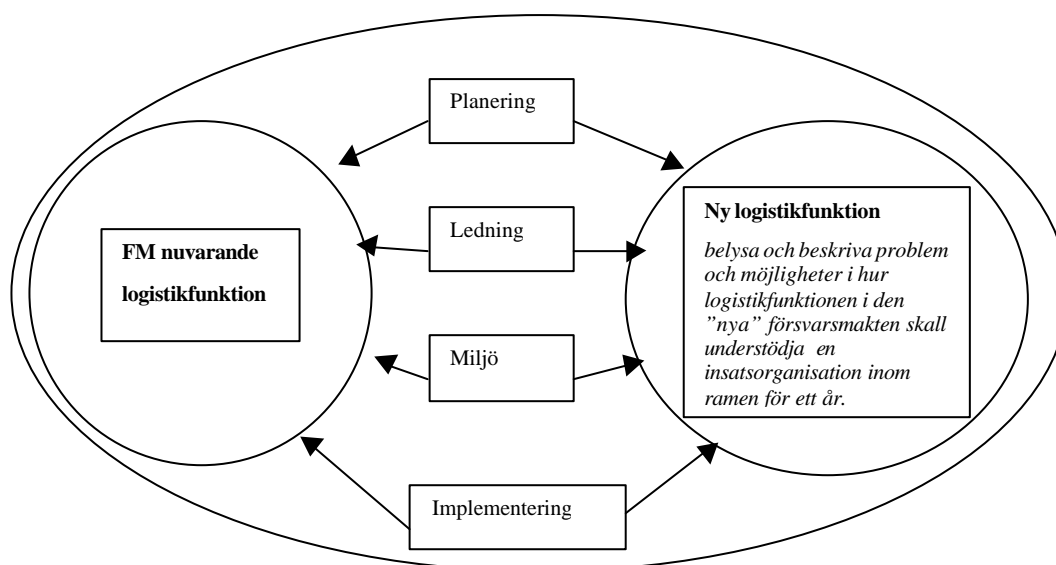

Bild 1. Utvisande den modell utgående från teorin som används för att göra undersökningen.

Den modell man då kan se framför sig är, enligt bild 1, det finns ett antal delsystem som relaterar till- och påverkar varandra i försvarsmakten. Eftersom logistiksystemet är en del i Försvarsmakten, så finns ett antal beroende variabler som påverkar logistiksystemet, där fyra valts ut. Dessa påverkar såväl det enskilda delsystemet, logistik, såsom hela systemet. Genom att betrakta logistiksystemet utifrån ovan angivna beroende variabler kommer jag att kunna dra slutsatser på hur dessa påverkat logistiksystemet och dess framtida utformning samt dess förmåga att understödja insatsorganisationen inom ramen för ett år, och därmed hela försvarsmakten. Nedan följer en mer utförlig förklaring och motivering av ovanstående beroende variabler.

2.1 Beroende variabler

De beroende variabler som valts utgår som tidigare sagts från systemteorin något modifierade. Jag är helt övertygad om att det finns en mängd andra beroende variabler som påverkar inriktningen mot en ny logistikfunktion. Dock anser jag att dessa är viktiga och påtagliga och använder därför dessa för att betrakta eller granska inriktningen mot en ny logistikfunktion.

Edvard Befring²¹ beskriver i boken, forskningsmetodik och statistik, begreppet variabel. Han skriver att den empiriska forskningen syftar till att avspegla de verkliga förhållandena inom ett livsfält som vanligtvis är otillgängligt och oöversiktligt. För att lyckas måste forskaren använda sig av olika principer och metoder, vilka i sin tur i hög grad är ett resultat av forskningsmässiga erfarenheter. En av de viktigaste principerna innebär att man definierar fältet genom specifika faktorer, så kallade variabler. Det finns en mängd olika typer av variabler. En beroende variabel beskrivs som att den registreras som effekten eller verkan av det som sker i experimentet. Den kallas även för reaktionsvariabel. I samband med prediktioner talas om kriterievariabel.

Vad avser beroende variabeln planering avseende logistik så avses att granska vilken planering som har påbörjats eller planeras påbörjas samt vilka problem eller möjligheter som man kan se i planeringen men även vilket djup som planeringen avses ha. Beroende på vilken tid man har för förberedelser så kan planen vara mer eller mindre noggrann. Om det dock inte finns någon plan eller ens tankar så är startsträckan betydligt större.

Ledning, och inom ramen för det även samordning, är en av förutsättningarna för att genomföra någonting lyckosamt. Har man ingen tanke på hur ledning och samordning skall gå till så är risken att genomförandet blir kaotiskt.

Avsikten är att granska hur ledningen av logistiksystemet är tänkt att genomföras såväl inom FM (armén) som mellan FM och den civila delen av totalförsvaret. Samordning är dessutom att hänföra till en av krigföringens grundprinciper.²²

Då det gäller miljön avses att betrakta såväl den inre miljön såväl som den yttre. Med den inre menas vad som inom armén och logistiksystemet självt påverkat utformningen och inriktningen av logistiksystemet. Med den yttre menas hur samhället i övrigt påverkat utformningen och inriktningen av logistiksystemet, kanske framför allt den civila delen av totalförsvaret. Motivet

²¹ Befring Edvard, *Forskningsmetodik och statistik*, studentlitteratur, Lund, 1994. Sid 45-48.

²² Smedberg Marco. *Om stridens grunder*. Page One Publishing AB, Stockholm. 1994.

är att se om och i så fall vilka faktorer som påverkat utformningen av logistiksystemet.

Avslutningsvis genom att knyta ihop de tre tidigare beroende variablerna så kan man se hur implementeringen ser ut och vilka konkreta åtgärder som vidtas eller avses att vidtas för att understödja insatsorganisationen inom ramen för väpnat angrepp och i tidsperspektivet ett år.

2.2 Forskning och tidigare utgivet material

Rent generellt kan man säga att det skrivits och debatterats mycket om utformningen av den nya försvarsmakten. På Försvarshögskolan har det skrivits uppsatser om logistiksystemet men då ur perspektivet internationella insatser. Men vad avser utformningen av logistiksystemet och speciellt ur perspektivet väpnat angrepp så har i alla fall jag inte i mina efterforskningar hittat något material som belyser detta.

3 Metod

”Innan jag vet vad jag skall undersöka, kan jag inte veta hur jag skall göra det” detta är ett citat av den danske samhällsforskaren Jette Fog.²³ Citatet är mycket träffsäkert och manar till eftertanke.

Det finns två huvudmetoder som är tillämpbara i den här typen av undersökning, den kvantitativa- och kvalitativa metoden. Metoder är arbetsredskap som i olika grad använder sig av diverse metodiska principer. Skillnader finns mellan metoderna och de har såväl starka som svaga sidor samt utmärkande drag. Några utmärkande drag för kvalitativ metod är exempelvis, riklig information om få undersökningsobjekt - går på djupet, osystematiska och ostrukturerade observationer, t ex djupintervju eller intervjumall utan fasta frågor eller svarsalternativ, jag – du – relation mellan

²³ Holme Solvang. *Forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund. 1997 Sid 75

forskaren och den undersökte. Några utmärkande drag för den kvantitativa metoden är exempelvis, ringa information om många undersökningsenheter – går på bredden, systematiska och strukturerade observationer, t ex enkät med fasta svarsalternativ, jag – det – relation mellan forskaren och den undersökte. Principiellt finns det inget konkurrensförhållande metoderna emellan. De kan med sina starka och svaga sidor stärka varandra och utifrån det även med fördel kombineras.²⁴ Valet beror på ämnet, hur man uppfattar det och vilket syfte man har med undersökningen.²⁵ Det går således inte att säga att den ena är bättre än den andra.

En annan skillnad är att den kvantitativa metoden tar utgångspunkt i att det som skall undersökas skall göras mätbart och att resultatet skall presenteras numeriskt, medan företrädarna för den kvalitativa metoderna förnekar att allt kan göras mätbart. Utgångspunkten för den kvalitativa metoden är att varje fenomen består av en unik kombination av kvaliteter eller egenskaper och att man därför inte kan mäta och väga det.²⁶ Eftersom den undersökning jag skall göra inte kan eller lämpar sig för att presenteras numeriskt så faller det sig naturligt att använda sig av en kvalitativ metod. I syftesbeskrivningen skrevs att jag skall *förstå*. I Brymans bok ”kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning” skriver han att Max Webers uppfattning om *verstehen* ofta betraktas som en föregångare till det kvalitativa angreppssättet. Ordet är tyskt och betyder ”förståelse” och ”sätta sig in i”²⁷. Även detta passar väl in i den undersökning jag avser genomföra.

Jag väljer alltså att använda mig av en kvalitativ metod, enligt motiven ovan, med både en deskriptiv del utgående från litteraturstudier samt en deskriptiv del utgående från empiriskt genomförda intervjuer. Det ”gamla” systemet

²⁴ Holme Solvang. *Forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund. 1997 Sid 76-78.

²⁵ Andersen Heine: *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Studentlitteratur. Lund 1994. Sid 71.

²⁶ Andersen Heine: *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Studentlitteratur. Lund 1994. Sid 70.

²⁷ Bryman Alan: *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur. Lund. 1997 Sid 72.

beskrivs deskriptivt utgående från litteraturstudier och används som referens för att få en bakgrund i hur det såg ut tidigare. Detta system värderas inte utan det konstateras enbart att det gjorts ett antal övningar och planering med detta system som grund och Försvarsmakten har ansett att detta var ett system som skulle fungerat, med de hot som då förelåg. Litteraturstudierna tar utgångspunkt i att försöka förstå begreppen väpnat angrepp, logistik och insatsorganisationen men de används även i analysen för att göra jämförelser med intervjuerna.

Inom kvalitativ forskning finns även här ett antal metoder eller tekniker att nyttja. En av dem, och den mest kända, är deltagande observation. Deltagande observation innebär att forskaren under lång tid ägnar sig helt åt undersökningspersonerna eller objekten i syfte att få en heltäckande och djupgående bild av det som studeras²⁸.

En annan vanlig teknik är ostrukturerade intervjuer, där forskaren styr så lite som möjligt och lämnar stort utrymme åt respondenten att utforma svar och kommentarer.²⁹ Heine Anderssen beskriver att kvalitativ forskning utmärks av hög flexibilitet vad undersökningsupplägningarna beträffar.³⁰ Detta innebär att man kan få information som man som intervjuare inte tänkt sig men som kan visa sig viktig. Men också att man kan få svar med hög validitet.³¹ Det finns också möjlighet att komma tillbaka till respondenten för att förtydliga eller helt enkelt ställa nya frågor³². Det finns också forskare inom den kvalitativt inriktade forskningen som föredrar att använda ordagranna citat för

²⁸ Bryman Alan: *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur. Lund, 1997. Sid 58.

²⁹ Bryman Alan: *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur, Lund, 1997. Sid 59.

³⁰ Andersen Heine: *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Studentlitteratur. Lund, 1994. Sid 72.

³¹ Andersen Heine: *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Studentlitteratur. Lund, 1994. Sid 86.

³² Bryman Alan: *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur. Lund, 1997 Sid 60.

att lyfta fram vissa viktiga faktorer³³. Vad gäller intervjuer kan man använda sig av olika hjälpmedel, ex bandspelare, intervjuguider och frågeförteckningar.³⁴ Jag avser att använda mig av ostrukturerade intervjuer och med hjälp av bandspelare eftersom det ger en större flexibilitet och jag kan ställa följdfrågor på sådant som dyker upp utan att jag eller respondenten avsett det och därmed få intressanta vinklingar. Efter det sammanställs svaren under de beroende variabler som tidigare beskrevs under avsnittet teori och en analys följer utifrån dessa variabler. För att få en så bred bild som möjligt intervjuas företrädare för logistik på OPIL/OPL, samtliga Militärdistrikt, samtliga Underhållsregementen, företrädare för Forgas samt Överstyrelsen för civil beredskap.

3.1 Reliabilitet och validitet

Reliabiliteten anger tillförligheten i den information man använder³⁵

Validiteten skall mäta eller anger giltigheten i informationen.³⁶

Det skrivna materialet som består av propositioner, regleringsbrev, reglementen, skrivelser mm. får anses ha hög reliabilitet med hänsyn till att de är officiella och fastställt av högt uppsatta befattningshavare. Vad avser internet dokument så är de hämtade från officiella hemsidor såsom Riksdagens, Regeringens, ÖCB och Försvarmaktens, även dessa anses ha hög reliabilitet på grund av dess officiella status.

Personkällorna eller respondenterna har valts ut med avsikt att de har befattningar som är direkt att hänföra till undersökningen och dess syfte samt att de arbetar på en nivå som har bäring på undersökningen. Därmed anses så

³³ Bryman Alan: *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur, Lund, 1997. Sid 61.

³⁴ Andersen Heine: *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Studentlitteratur, Lund, 1994. Sid 80.

³⁵ Ejvegård Rolf. *Vetenskaplig metod*. Studentlitteratur, Lund, 1996. Sid 67

³⁶ Holme Solvang. *Forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund, 1997. Sid 94.

kallad auktoritetstro ha uppnåtts som är en av huvudreglerna i källkritik enligt Ejvegård.³⁷

I undersökningen har det också valts ut respondenter från olika instanser för att få en så bred bild som möjligt och därmed kunnat jämföra svar mot de olika instanserna och se vilka som överrensstämmer och inte. Jag har också valt en intervjuteknik, ostrukturerade intervjuer, vilket anses ge svar med hög validitet.³⁸ Jag har klart för mig att det kan finnas egenintresse hos respondenterna i svaren på frågorna, jag har dock inte kunnat observera detta vare sig vid själva intervjun eller vid analysen av svaren. Vad avser de studerade dokumenten så är de som sagts tidigare av officiell natur och får därmed anses ha hög validitet.

4 Det ”gamla” Försvaret. Logistik/beredskapssystem

4.1 Det militära försvaret

Det gamla försvaret byggde på ett invasionsförsvar och det beskrevs att invasionsförsvaret var Försvarmaktens viktigaste uppgift. Ett angrepp mot Sverige skulle fordra så stora resurser och uppoffringar samt ta så lång tid att de fördelar som stod att vinna inte rimligen var värda insatsen. Strävan skulle vara att tidigt möta, hejda och slå en angripares stridskrafter även i lägen när mobilisering och utgångsgruppering inte avslutats. Ett angrepp kunde inledas mot oss innan vi mobiliserat och utgångsgrupperat huvuddelen av Försvarmakten samt vidtagit motsvarande åtgärder inom den civila delen av totalförsvaret.

Vi skulle hindra angriparen från att ta och kunna utnyttja områden och platser som gav honom snabb styrketillväxt, som hade stor betydelse för vårt fortsatta

³⁷ Ejvegård Rolf. Vetenskaplig metod. Studentlitteratur, Lund, 1996. Sid 62

³⁸ Andersen Heine: *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Studentlitteratur, Lund, 1994. Sid 86.

försvar eller för vår styrketillväxt vid mobilisering, koncentrerings och uppmarsch.

Försvarsmaktens uthållighet skulle balanseras så att förband och vapensystem kunde utnyttjas enligt den operativa inriktningen.³⁹

Totalförsvarets olika delar skulle samverka och understödja varandra i syfte att nå största möjliga försvarseffekt. Försvarsmakten skulle kunna lämna bistånd och understöd till övriga totalförsvaret i deras uppgifter liksom samhällets totala resurser skulle stödja försvarsmakten i dess verksamhet.

Ovanstående är utdrag och en kort beskrivning av de styrande operativa faktorerna som låg till grund för försvarsmakten och där underhållstjänsten.

Utifrån detta gjordes noggranna operativa- och taktiska detaljplaner som prövades genom krigsförbandsövningar i krigsförbandens terräng.

Detaljplanerna uppdaterades och omarbetades fortlöpande.

Krigsförbandsövningarna övade såväl mobilisering som strid i detta låg även övning av underhållsorganisationen. Det genomfördes även samövningar med den civila delen av totalförsvaret.

Utifrån de styrande operativa faktorerna beskrevs vilka konsekvenser detta fick för underhållstjänsten, hur underhållstjänstens organisation såg ut i krig samt hur underhållstjänstens ledning såg ut. Det angavs också riktlinjer för underhållstjänsten vid beredskapshöjningar och mobilisering samt riktlinjer för planläggning och förberedelser i fred. Även vilka behov som fanns och hur de skulle tillgodoses samt vem som ansvarade för vad angavs.⁴⁰

Motorreparationstjänsten för totalförsvaret (MRT)

Detta var en organisation med ett antal motorverkstäder som var K-företag och var planlagda att ingå i organisationen. Om regeringen beslutat om skärpt beredskap kunde den även besluta att MRT skulle träda i verksamhet. MRT

³⁹ Underhållstjänstreglemente för försvarsmakten, UhR F. 1985 Överbefälhavaren, Stockholm, Försvarets läromedelscentral. Sid 1:1-15.

⁴⁰ Underhållstjänstreglemente för försvarsmakten, UhR F. 1985 Överbefälhavaren, Stockholm, Försvarets läromedelscentral.

uppgift var att utföra reparations-, monterings- och underhållsarbeten på motordrivna fordon, släpfordon samt motor och tryckluftsdrivna arbetsmaskiner mm, som används för totalförsvaret. I milostaben företrädde MRT av en krigsplacerad miloreparationsledare och i försvarsområdesstaben krigsplacerades en Foreparationsledare. Försvarsområdesreparationsledaren samordnar och prioriterar MRT utnyttjande inom Fo/län och inriktar de lokala, civila ortsreparationsledarnas verksamhet. Denna i sin tur samordnade reparationsverksamheten inom sitt reparationsområde, som omfattar en eller flera kommuner.⁴¹

4.2 Det civila försvaret

Samhället hanterar kriser med hjälp av ett ledningssystem där ledningskedjan kommunstyrelse - länsstyrelse - civilbefälhavare - regering har speciellt stor betydelse.

I fredstid samordnar kommunerna beredskapsförberedelserna som olika civila organ utför inför kriser och krig. Under höjd beredskap är kommunstyrelserna högsta civila totalförsvarsmyndighet på lokal nivå.

I fredstid planlägger länsstyrelserna den egna krigs- och krisverksamheten. Under höjd beredskap är länsstyrelserna högsta civila totalförsvarsmyndighet inom länet. Detta innebär att länsstyrelsen leder och samordnar det civila försvaret.

Sverige är indelat i tre civilområden vilkas gränser sammanfaller med militärområdena. En av landshövdingarna inom det civila området utses av regeringen till civilbefälhavare, CB. I fredstid planlägger och samordnar civilbefälhavarna totalförsvarets verksamhet inom civilområdet. Under höjd beredskap träder civilbefälhavaren in mellan regeringen och länsstyrelserna.

⁴¹ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995. ÖCB, Försvarsmakten, MSK/ToD Stockholm, mars 1996. Sid 127.

Regeringen beslutade att civilbefälhavarna skulle avvecklas den 31 december 2000.⁴²

Ledning samordning inom totalförsvaret

Ovanstående går att läsa på ÖCB hemsida, den stora förändringen är att CB har avvecklats.

Samordningen inom totalförsvaret var indelad i tre nivåer, högre regional ledning, lägre regional ledning och lokal ledning. För att säkerställa en enhetlig inriktning av verksamheten och effektivt utnyttjande av resurser krävs samordning.

Högre regional nivå:

På den högre regionala nivån samordnade civilbefälhavarna och militärbefälhavarna verksamheten och beredskapsförberedelserna.⁴³ Enligt instruktionen för CB skulle han verka för att totalförsvaret inom civilområdet planläggs så att det i krig och vid krigsfara kan föras med enhetlig inriktning. Planläggningen skulle i erforderlig omfattning samordnas – såväl mellan de civila myndigheterna och organen inbördes, som mellan dessa och Försvarmakten. Förutom detta skulle CB bland annat leda (eller stödja) ledningsövningar inom civilområdet i samverkan med MB. Vid beredskapshöjning skulle CB bland annat tillsammans med militärbefälhavaren verka för att det militära och civila försvaret samordnas, verka för att civilområdets tillgångar fördelas och utnyttjas så att försvarsansträngningarna främjades. Dessutom skulle CB ägna särskild uppmärksamhet åt frågor som sammanhänger med bland annat:

- inom transportväsendet: transportreglering omfattande landsvägs-, järnvägs-, sjö- och flygtransporter.

⁴² ÖCB hemsida. <http://www.ocb.se/>. 2001-03-20.

⁴³ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995. ÖCB, Försvarmakten. MSK/ToD Stockholm mars 1996. Sid 19.

- inom försörjningsväsendet: utnyttjande av beredskapslager och andra nyttigheter, byggnadsverksamhet samt viktigare undanförsel- och förstöringsåtgärder.⁴⁴

Under krig samgrupperade CB och MB på gemensam stabsplats (gpl), där grupperade också även samverkanspersonal från huvuddelen av de med CB och MB sidoordnade civila myndigheterna och bolagen.⁴⁵

Samverkan avseende livsmedelsförsörjningen måste kunna ske mellan CB och MB, främst beträffande prioriteringar, lägesbedömningar, undanförsel mm. Detta var särskilt angeläget vid obalans i resurstillgångar och vid strid på djupet.

CB gav erforderlig inriktning av försörjning med industrivaror med utgångspunkt i bland annat MB operativa planering samt planerad regional och central krisproduktion. CB skulle känna till den centrala planläggningen i stort, främst avseende riksviktiga *K-företag*, beredskapslager samt planer för ev. undanförsel/förstöring.

Civilt och militärt utnyttjande av motorbranschens reparationsresurser samordnades av miloreparationsledaren (ur MRT) på CB/MB gpl.⁴⁶

K-företag eller kris- och krigsviktiga företag, var företag som ansågs viktiga för kris och krig och därför genom avtal registrerades som K-företag. Det kunde gälla företag inom bygg- och entreprenad branschen, livsmedelsföretag, transportföretag, reparationsföretag mm, och de hänfördes till respektive funktion. Livsmedel till funktionen livsmedelsförsörjning, transportföretag till funktionen transporter osv.⁴⁷

⁴⁴ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995.ÖCB, Försvarmakten. MSK/ToD Stockholm mars 1996. Sid 23,25, 26.

⁴⁵ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995.ÖCB, Försvarmakten. MSK/ToD Stockholm mars 1996. Sid 129.

⁴⁶ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995.ÖCB, Försvarmakten. MSK/ToD Stockholm mars 1996. Sid 34.

⁴⁷ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995.ÖCB, Försvarmakten. MSK/ToD Stockholm mars 1996. Sid 62, 126-128, 146 mm.

Lägre regional nivå

På den lägre regionala nivån samordnade länsstyrelsen och försvarsområdesbefälhavarna verksamheten och beredskapsförberedelserna.⁴⁸ Enligt länsstyrelseinstruktionen skall länsstyrelserna i sin verksamhet i fred beakta bl a de krav som ställs av hänsyn till totalförsvaret. Enligt instruktionen har man en rad uppgifter av betydelse för totalförsvaret. Enligt instruktionen § 54b skall länsstyrelsen samverka med försvarsområdesbefälhavaren för att åstadkomma en enhetlig inriktning och ledning av totalförsvarets olika delar och en ändamålsenlig användning av civila och militära resurser. Man har därvid ett särskilt ansvar för beredskapsförberedelser inom bl a funktionerna civil ledning och samordning, transporter, livsmedelsförsörjning mm, försörjning med industrivaror.

Tillsammans med försvarsområdesbefälhavaren utarbetade länsstyrelsen i regel en gemensam grundsyn som bl a utgjorde underlag för totalförsvarets planering inom länet.

Vid beredskapshöjning skulle mindre del av länsstyrelsen kunna samgrupperas med försvarsområdesstaben i gemensam stabsplats (gpl). Enligt instruktion skall länsstyrelsen vid skärpt beredskap ”verka för att största möjliga försvarseffekt uppnås” bland annat skall man därvid i samråd med försvarsområdesbefälhavaren verka för att det civila och militära försvaret samordnas.⁴⁹

Lokal ledning

⁴⁸ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995.ÖCB, Försvarsmakten. MSK/ToD Stockholm mars 1996. Sid 19.

⁴⁹ HRSV. Handbok regional samverkan. 1995.ÖCB, Försvarsmakten. MSK/ToD Stockholm mars 1996. Sid 36-39.

Motsvarande samverkan och samordning skulle ske även på lokal nivå mellan lokala militära chefer, kommuner och kommunstyrelser. Denna nivå avser jag dock inte beröra mer än så i denna uppsats.

5 Empirisk undersökning

5.1 Beskrivning av begreppet väpnat angrepp

Som beskrevs inledningsvis så finns det ett antal begrepp som inte är entydiga och som tolkas olika. Vad avser väpnat angrepp avses att inledningsvis beskriva vad som står att läsa om det och därefter redovisa den syn jag fått efter att intervjuat ett antal personer och ställt frågor om just väpnat angrepp.

I regleringsbrevet till Försvarsmakten för år 2001⁵⁰ står att totalförsvarsresurserna skall användas för följande huvudändamål

- försvara Sverige mot väpnat angrepp
- hävda vår territoriella integritet
- bidra till fred och säkerhet i omvärlden och
- stärka det svenska samhället vid svåra påfrestningar i fred.

Det militära försvaret skall kunna användas för samma huvudändamål.

För att uppfylla dessa mål skall Försvarsmakten ha ett antal operativa förmågor i olika avseenden och kompetenser. Vad avser uppgiften väpnat angrepp skall Försvarsmakten bland annat

- ha förmåga att upptäcka, analysera och möta begränsade insatser mot Sverige som sker med i första hand fjärrstridsmedel, eller hot m sådana insatser,
- ha förmåga att i samverkan med övriga delar av totalförsvaret vidta skyddsåtgärder vid begränsade insatser mot civila och militära mål,

⁵⁰ <http://www.forsvar.regeringen.se/propositionermm/regleringsbrev/pdf/rb2001.pdf>.
Regleringsbrev för 2001 avseende försvarsmakten. 2000-11-20.

- ha förmåga att möta intrång på vårt territorium.

Vidare kan man läsa att Försvarsmakten skall ha beredskap för att på kort sikt (högst ett år efter ett regeringsbeslut) kunna utveckla förmåga

- till skyddsåtgärder som medför att samhället kan motstå bekämpning av samhällsfunktioner och infrastruktur och
- att möta insatser av fjärrstridsmedel och begränsade luftrörliga insatsstyrkor.

Inom ramen för väpnat angrepp finns ytterligare tre tidsperspektiv som man kallar medellång sikt (inom fem år efter ett regeringsbeslut) och lång sikt (mer än tio år). Dessa tidsperspektiv berörs inte eftersom jag avgränsat mig till kort sikt.

Detta stämmer väl överens med vad som står i regeringens proposition avseende ”det nya försvaret”.⁵¹

I försvarsutskottets betänkande⁵² avseende propositionen 1999/2000:30 skriver man att: ”grunden för det militära försvarets utveckling skall även framgent vara förmågan till väpnad strid. Behovet att försvara Sverige vid ett väpnat angrepp ställer de största anspråken på våra totalförsvarsförberedelser och därmed även på det militära försvaret”.

I FMI 2020⁵³ kan man läsa i målbilden för 2010, under rubriken anpassning, att grunden för försvarsmaktens verksamhet är förmågan att genomföra väpnad strid. Den väpnade striden är det sammanfattande begreppet för olika komplexa stridshandlingar, i såväl nationell som internationell miljö. Graderade stridshandlingar kan uppstå långt ner på konfliktskalan, alltifrån agerande i uppgiften territoriell integritet, multinationella fredsbevarande operationer, till

⁵¹ Regeringens proposition 1999/2000:30. Det nya försvaret. Elanders Gotab 59574, Stockholm 1999. Sid 41-44.

⁵² Försvarsutskottets betänkande. 1999/2000:FöU2.
http://www.riksdagen.se/debatt/bet_yttr/index.asp.

⁵³ Årsrapport från perspektivplaneringen 99-00. *Försvarsmaktsidé och målbild – FMI 2020. Rapport 4*. HKV beteckning 23 210:61977. Militära servicekontorets tryck- och distributionsavdelning. Stockholm 2000. Sid 127

den höga nivån, fredsframtvängande operationer och väpnat angrepp. Insatsorganisationen skall upprätthålla förmåga och kompetens till väpnad strid så att de svåraste av stridssituationer kan hanteras. Det innebär att personal och materiel i förband skall ha en sådan kvalitet och duglighet att försvar mot väpnade angrepp mot landet eller omfattande fredsframtvängande insatser kan genomföras.

På Försvarmaktens hemsida⁵⁴ under rubriken väpnat angrepp beskrivs att Försvarmakten skall kunna möta väpnade hot som direkt kan beröra Sverige vid en kris som utvecklats ur nuvarande omvärldsläge. Sveriges militära förmåga skall vara sådan att en tänkt angripare måste vidta omfattande förberedelser för att kunna hota Sverige. Försvarmakten skall också kunna anpassas till de behov som kan uppstå i framtiden. Även här står att grunden för det militära försvarets utveckling skall vara förmågan till väpnad strid.

5.2 Beskrivning av begreppet logistik

Som skrevs i teoriavsnittet så finns det inte någon regel för hur ett system skall se ut eller vad det skall omfatta, det är syftet med systemet som bestämmer detta. Det första man bör göra är alltså att klart och tydligt ange syftet för att sedan kunna bestämma hur logistiksystemet skall se ut och vad det skall innehålla och dess uppgifter. Börjar man undersöka syfte och innehåll avseende det svenska logistiksystemet så hittar man en mängd olika definitioner som är en blandning av syfte och definition av vad det innehåller för delfunktioner.

Vid en föreläsning på Förvarshögskolan av representanter från transportföretaget Schenker⁵⁵ så svarade man på frågan av hur de såg på begreppet logistik att de betraktade det som ett *flöde* av materiel eller material.

⁵⁴ Försvarmaktens hemsida <http://www2.mil.se/php?id=915>. 2001-04-02

⁵⁵ 2001-03-21: Föreläsning av företrädare för transportföretaget Schenker vid försvarshögskolan.

Storhagen⁵⁶ beskriver i sin bok att boken ägnas administrationen av materialflödet – eller som en etablerad beteckning är ”materialadministration” (MA) eller ”logistik” som också är en beteckning för samma sak. Han fortsätter med att göra en historisk tillbakablick och menar att materialadministration i Sverige utvecklats från amerikansk forskning och tillämpning av logistik. Den ursprungliga eller medvetna användningen har logistik i militära tillämpningar i Frankrike på 1670-talet och betecknade då aktiviteterna som var förknippade med att leverera krigsmateriel och förnödenheter av rätt slag i rätt mängd till rätt plats vid rätt tidpunkt. Efter andra världskriget började det militära logistikbegreppet att användas inom företagsekonomin (eng: business logistics). De första definitionerna av synsättet tog fasta på förflyttning och hantering av gods från platsen för produktion till platsen för konsumtion. Uppfattningen om vad ”business logistics” står för har successivt vidgats och det kan ses i främst två avseenden. För det första har administration satts i förgrunden framför hantering och transport. För det andra omfattas numera flödet från råvaruleverantör till slutlig förbrukare av färdiga produkter, dvs såväl råvaror som färdigvaror.

Han skriver också att MA är ”en samlande beteckning för samordning mellan en rad aktiviteter som har med material- och produktflödet att göra; på strategisk nivå t ex för val av distributionsstruktur, på taktisk nivå för t ex fastställande av vissa leveransservicenivåer och på operativ nivå t ex för styrning och kontroll av lagernivåer”.⁵⁷ Han skriver vidare att ”MA:s viktigaste uppgift är samordning mellan en rad olika såväl mänskliga som administrativa och fysiska resurser. Den i Sverige bästa och mest använda formella definitionen är : Planering, utveckling, samordning, organisation, styrning och kontroll av materielflödet från råvaruleverantör till slutlig förbrukare”.⁵⁸

⁵⁶ Storhagen Nils G, *Materialadministration och logistik*, Daleke grafiska AB, 1997 sid 13, 25 och 28.

⁵⁷ Observera att begreppen taktisk och operativ nivå på den civila marknaden inte är samma nivå som inom det militära. Författarens anmärkning.

⁵⁸ Storhagen Nils G, *Materialadministration och logistik*, Daleke grafiska AB, 1997. Sid. 20.

Inom det militära hade jag inte kommit i kontakt med begreppet logistik förrän jag kom till Försvarshögskolan. Då insågs också att begreppet absolut inte var entydigt utan det fanns en mängd uppfattningar om vad det omfattade.

I FMI 2020⁵⁹ definieras logistik som ”verksamhet som planeras, förbereds och genomförs för att trupp och förnödenheter skall finnas på rätt plats i rätt tid. Logistik omfattar förrådshållning inklusive redovisning , materielunderhåll, materielhantering, transporter samt samordning avseende det civila samhällets resurser. Sjukvård och fältarbeten ingår ej.”

I en skrivelse, som är skriven som en uppsats, med rubriken , utveckling av underhållstjänsten,⁶⁰ vill Brigadgeneral Åke Jansson HKV KRI UH fästa läsarens uppmärksamhet på behovet av utveckling av den militära logistiken men också peka på vilka faktorer som är de viktigaste bakom en sådan utveckling. Han skriver också att i dokumentet menas med logistik NATO-definitionen av logistik men med en tyngdpunkt på teknisk tjänst och försörjning, dvs det som definitionsmässigt är underhållstjänst. Han pekar på att logistik brukar förknippas med den strategiska och operativa nivån men att den indelningen tenderar att bli alltmera omodern.

Vecka 047 genomfördes ett logistikseminarie⁶¹ på Försvarshögskolan i Stockholm där även jag deltog som elev på ChP 99-01. Ansvarig och värd för seminariet var J4 på OPIL medan Försvarshögskolan fått uppdraget att planera och genomföra seminariet. Syftet med seminariet var att ge deltagarna en genomlysning av nya ledningsförhållanden, med fokus på logistikfunktionerna, inom ramen för Försvarmaktens uppgifter och verksamhetsområden i fred, kris och krig. Under detta seminarie diskuterades begreppet logistik vid ett flertal tillfällen, såväl när alla var samlade som under respektive täts arbete. I den tät där jag deltog diskuterades begreppet i stort sett varje dag, enligt min

⁵⁹ Årsrapport från perspektivplaneringen 99-00. *Försvarmaktsidé och målbild – FMI 2020. Rapport 4*. HKV beteckning 23 210:61977. Militära servicekontorets tryck- och distributionsavdelning. Stockholm 2000. Sid 158.

⁶⁰ Jansson Åke, Försvarmakten KRI UH, Bilaga 1 till HKV skrivelse: 14 100: 73642, 2000-10-13.

⁶¹ OPIL/OPL skrivelse: 19 100:80208. 2000-10-03.

uppfattning därför att definitionen inte var entydig och det förvirrade när man skulle reda ut ledningsförhållanden mm i de olika scenarierna. Avslutningsvis på seminariet visade Öv Torgny Henriksson en bild på tre olika definitioner av logistik och det förslag på definition som J4 OPIL förordade till HKV STRA 2000-09-26 (PerP). De övriga två definitionerna härrörde sig från NATO:s definition samt Nomen FM remiss 1999. **(Bilaga 1)**

5.3 Beskrivning av Forgus

Under första året (år 2000) av utbildningen på FHS läste vi verksamhetsledning och fick då bland annat i uppgift att skriva om projektet FORGUS.

Det man då kunde läsa på FMUHC hemsida⁶², men till del även idag kan läsa på Forgus hemsida⁶³ avseende projektet var att ledningsorganisationen utretts som ett led i försvarsmaktens omstrukturering. I denna utredning ingick också underhållstjänsten och stödverksamheten. Ett delprojekt med namnet Projekt Logistik/Stöd (LOS) utarbetade ett förslag till utformning och införande av en ny logistik- och stödorganisation. Organisationen föreslogs heta FORGUS – Försvarsmaktens organisation för underhåll och stödorganisation. Detta förslag ingick också i Försvarsmaktens skrivelse till regeringen 2000-03-01.

Regeringen lade en proposition till riksdagen⁶⁴ (2000-03-22) (Prop. 1999/2000:97) där man i stort gick på Försvarsmaktens förslag, vilket även riksdagen gjorde och fattade beslut, 2000-06-07, om att inrätta en sammanhållen organisation för underhållstjänst och stöd inom Försvarsmakten från 2002-01-01.

Riksdagen förordade till regeringen att man skulle återkomma till riksdagen med ett fullständigt och genomarbetat förslag till underhållsorganisation innan regeringen eller försvarsmakten fattar beslut i avgörande strukturfrågor.

⁶² FMUHC hemsida. <http://www.fmuhc.mil.se/forgus/allm.html>. 2000-06-26

⁶³ FM hemsida <http://www.forgus.mil.se/allm.html>. 2001-03-10

⁶⁴ Regeringens hemsida. <http://forsvar.regeringen.se/propositionermm/propositioner/index.htm>. 2001-03-10.

Projektet Logistik/Stöd (LOS) övergick till ett nytt projekt med namnet, projekt FORGUS. I en HKV skrivelse⁶⁵, som utgör Försvarens projektuppdrag avseende Forgus och där man hänvisar till proposition 1999/2000: 97⁶⁶, anger HKV att regeringen i slutet av propositionen anger följande:

”Regeringen bedömer att ett fortsatt utredningsarbete behövs dels avseende den närmare utformningen av organisationsenheten, dels för att pröva vilka ytterligare verksamheter som kan ingå i organisationsenheten som t.ex. lokalförsörjning. Regeringen avser att ge Försvarens i uppdrag att utreda dessa frågor”.

Vidare anges att man i underhandskontakt med Förvarsdepartementet fått meddelande om att man kommer att få dessa uppdrag i juni 2000.

Den preliminära inriktningen var att successivt kunna utforma en ny organisation med fullt genomförande senast 2002-01-01. FORGUS bildas från underhållsregementena, Underhållsgrupp Gotland, Försvarens flygverkstäder, Muskö örlogsvarv och Militära servicekontoret. Dessutom skulle organisationen överta huvuddelen av uppgifterna från Försvarens underhållscentrum. Ovanstående organisationer skall läggas ner 31 december 2001. Stödet som fanns vid försvarsområdesstaber och förband skulle också inordnas i den nya organisationen.

Projekt Forgus tillsattes 2000-07-01 och leds av Kommendör 1. graden, Thomas Lundvall. Projekt FORGUS ingår som en avdelning inom HKV.⁶⁷

I HKV skrivelse angående projektuppdrag FORGUS⁶⁸ ges uppgifterna till projektet av vilka några redovisas.

⁶⁵ FM hemsida. <http://www.forgus.mil.se/allm.html>. HKV skrivelse 2000-04-14. 02 312:65060. Projektuppdrag FORGUS. 2001-03-10

⁶⁶ Regeringens hemsida. <http://www.forsvar.regeringen.se/propositionermm/propositioner/index.htm> Regeringens proposition 1999/2000:97. Vissa organisatoriska frågor inom Försvarens, m.m. 2001-03-10.

⁶⁷ FMUHC hemsida. <http://www.fmuhc.mil.se/forgus/allm.html>. 2000-06-26

⁶⁸ FM hemsida. <http://www.forgus.mil.se/allm.html>. HKV skrivelse 2000-04-14. 02 312:65060. Projektuppdrag FORGUS. 2001-03-10.

- ❑ *Organisera Försvarsmaktens underhållstjänst och stödverksamhet.*
- ❑ *Utforma och inför styrmetoder*
- ❑ *Utarbeta Försvarsmaktens underlag med anledning av prop. 1999/2000:97*
- ❑ *Övertar ansvaret för beredning och samordning av alla ärenden som berör outsourcing och "Projekt Stockholmsfamiljen"*

Deluppgiften- organisera - innebär att föreslå detaljorganisation samt att (här redovisas bara några)

- ❑ *Föreslå lokalisering*
- ❑ *Föreslå i samverkan med FMV lämplig gränsdragning*
- ❑ *Föreslå områden/motsv lämpliga för outsourcing*
- ❑ *Klarlägga gränssytor mellan förbandsknutet underhåll och stöd och intäktsfinansierat underhåll och stöd dvs FORGUS. Denna del genomförs i samverkan med KRI och OPIL.*

Deluppgiften –utforma - innebär att utarbeta ledningsprinciper och ekonomimodell, ställa krav på stödsystem och tillgodose krav på återredovisning.

Försvarsmakten utredde frågan vidare och lämnade 2001-03-01 en ny skrivelse⁶⁹ som fördjupade underlaget. Regeringen har i sin tur gjort en proposition⁷⁰ som följer skrivelsens förslag. Den behandlades 2001-03-22. Innan skrivelsen skickades in till regeringen, gick en remiss ut internt inom Försvarsmakten.⁷¹ I remissen nämns att Forigus skall kunna ge fokuserat och/eller infrastrukturellt stöd såväl vid internationella som nationella insatser. I skrivelsen till regeringen utökas lydelsen till att 'Forigus skall kunna verka

⁶⁹ <http://www.forgus.mil.se/dokument/skriv0301.pdf>. HKV skrivelse 2001-03-01. 23 383:62624. Bilaga 4. 2001-03-10.

⁷⁰ <http://www.forgus.mil.se/dokument/prop-113.pdf>. Regeringens proposition 2000/01:113. Vissa ledningsfrågor inom det militära försvaret m.m. 2001-04-01

⁷¹ http://www.forgus.mil.se/dokument/remiss_12-20.doc. 2001-03-10

med kvalitativ och kvantitativ förmåga i fred, kris och vid insatser nationella internationella såväl som internationella”. I regeringens proposition utökas lydelsen ytterligare genom att krig nämns. Där står att ”organisationsenheten skall svara för underhållstjänst och stödverksamhet åt både Försvarens insats- och grundorganisation. Den skall lösa dessa uppgifter i fred och i krig, nationellt och internationellt”.

Man kan vidare läsa på hemsidan att Forgus är ett kortnamn, från början stod det för Försvarens organisation för underhåll och stöd. Enligt departementet fick det inte heta organisation, därför har bokstäverna blivit små och namnet är Försvarens underhållstjänst och stödverksamhet.

FORGUS skall vara en sammanhållen försvarsmaktsgemensam organisation som är byggd på partnerskap.

FORGUS skall inte vara eller innehålla krigsförband. Däremot kommer det att behövas gedigen militär fackkunskap i organisationen och det kommer att ställas krav på att det skall finnas officerare i organisationen. Huvuddelen kommer dock att vara civila.

FORGUS skall i sin helhet vara efterfrågestyrd och intäktsfinansierad

Förbanden kan inte vända sig till någon annan leverantör av underhåll och stöd, men FORGUS skall i sin tur utnyttja andra leverantörer när det är billigast och bäst för försvaret.⁷² I **bilaga 2** beskrivs Forgus övergripande organisation såsom den beskrevs av projektledaren på logistikseminariet på FHS, V047.⁷³

5.4 Beskrivning av insatsorganisationen

Insatsorganisationen vad är det? Även detta begrepp verkar vara något otydligt därför följer här en beskrivning av vad som går att läsa om begreppet för att därefter redovisa vad respondenterna har för uppfattning.

⁷² <http://www.forgus.mil.se/allm.html>. 2001-02-10.

⁷³ Operativa insatsledningen, J4 samt FHS Logistikseminarie vid FHS 2000-11-20—24.

I propositionen 1999/2000:30⁷⁴ nämns insatsorganisationen på ett flertal ställen och under punkten 5.3⁷⁵ ger regeringen förslag på inriktning av insatsorganisationen. Bland annat skriver man att den framtida insatsorganisationen skall inriktas mot att successivt fram till och med år 2004 innehålla ett antal viktigare krigsförband. Jag redovisar bara några punkter här. Bland annat skall den innehålla

- ett högkvarter, en operativ insatsledning och fyra militärdistriktsstaber,
- en armédivisionsstab med tillhörande förband, bland dom en NBC-insatsstyrka och två jägarbataljoner
- sex armébrigadledningar, sexton mekaniserade bataljoner, fyra luftvärnsbataljoner, fyra haubitsbataljoner, fyra pionjärbataljoner, fyra underhållsbataljoner, sex stadsskyttebataljoner och en luftburen bataljon,
- nationella skyddsstyrkor, inkluderande bl.a. tolv markstridbataljoner och hemvärn.

I bilaga 3⁷⁶ beskrivs insatsorganisationens närmare utformning och dess utveckling, avseende kvantitativa mål, till och med 2004. Där står också att insatsorganisationen består av ledningsförband, operativa insatsförband och nationella skyddsstyrkor.

I FMI 2020 under begreppsförklaringar och förkortningar beskrivs att insatsorganisationen utgörs av Överbefälhavaren med högkvarteret, den operativa insatsledningen (OPIL), militärdistrikten (MD) med ingående militärdistriktsenheter, övriga förband samt utlandsstyrkan. Vidare beskrivs att insatsorganisationen skall, utöver att genomföra insatser, kunna upprätthålla förmåga att leda och samordna operativ och taktisk verksamhet, samverka med civila delar av totalförsvaret och kunna genomföra integrerade insatser.

⁷⁴ Regeringens proposition 1999/2000:30. *Det nya försvaret*. Elanders Gotab 59574, Stockholm 1999.

⁷⁵ Regeringens proposition 1999/2000:30. *Det nya försvaret*. Elanders Gotab 59574, Stockholm 1999. Sid 53

⁷⁶ Regeringens proposition 1999/2000:30. *Det nya försvaret*. Elanders Gotab 59574, Stockholm 1999. Sid 165

Insatsorganisationens förband indelas i operativa insatsförband och nationella skyddsstyrkor.

5.5 Planering

5.5.1 Militärdistrikt, MD

På MD nivå finns i dag ingen planering avseende väpnat angrepp och logistik. Alla respondenterna bekräftar dock att det pågår planering på MD nivå, planeringen avser ett antal, tre stycken, kris och krigsfall. Planeringen har precis startat. Det handlar om territoriell planeringen avseende de nationella skyddsstyrkorna och hemvärn. Styrningen är att planeringen skall vara enligt NATO modell och att planeringen inte skall vara lika detaljerad som den var tidigare, i det "gamla" försvaret, på Fo och MB nivå. Alla respondenterna har uppfattningen att planen mer kommer att vara som ett underlag för order. En av respondenterna säger att man inte vet vilka krav som ställs på planeringen och vill påstå att man (HKV) inte ens vet vad man vill i den här nya planeringen. En annan menar att det är många frågetecken om vad det egentligen är man skall göra. Han menar att man har en grundförutsättning i dag och det är försvarsbeslutet från 1996 och sedan har man ominriktningsbeslutet som kom den 1/7 förra året som innebar den förändring vi är inne i nu. Man har uppfattat att man skall ha med uppgiften väpnat angrepp, ett år efter regeringsbeslut, i planeringen, men man är lite tudelad eftersom man har ett underlag som säger att man skall vara beredd att ta emot ett nytt regeringsbeslut som kan säga att inom ett år skall man vara beredd att växa upp och då är det styrningarna i det beslutet som ligger till grund för den planeringen. Begreppet anpassning, återtagning och tillväxt det förutsätter ett nytt regeringsbeslut.

Vad avser logistik så menar alla respondenterna att för de Nationella skyddsstyrkorna eller hemvärnet är inte planeringen speciellt svår eftersom det inte handlar om några stora volymer av förband. Dock måste man ha en övergripande planering.

Respondenterna menar också att i det territoriella ansvaret ligger även att planera logistik för de förband som skall mobilisera i distriktet.

Det framkom också i intervjuerna att J4 funktionen inte ser likadan ut på, i alla fall två av Militärdistriktet. På MDM så omfattar J4 underhållstjänst och sjukvårdstjänst medan transporter och fältarbeten är underordnad J3. På MDS är transporter och fältarbeten underordnad J4.

Alla respondenterna är överens om att det behövs en planering, en av respondenterna uttryckte det som att ”det är tillräckligt svårt för att man är tvungen att förbereda det”. En annan menar att det ligger i deras uppgift och att det framgår av regleringsbrevet att man skall ha en beredskap eller, som han inte riktigt kan definiera, en uppgift att ha en beredskap att ta emot de uppgifter ett nytt regeringsbeslut innebär.

Vad avser MD roll iden här planeringen så är alla överens om att MD har ett territoriellt ansvar och i det ligger totalförvarssamverkan med länsstyrelserna. Vad totalförvarssamverkan innebär anser en respondent att rollspelet mellan Forgas och MD är oklart och att han är osäker på om det är MD eller Forgas som kommer att få uppgiften att se vilka resurser som finns i området om man skulle genomföra en operation inom distriktets område, det vill säga att inventera det civila samhället om vilka resurser som finns. Dock menar han att mycket talar för att det skall vara Forgas och att det naturliga är att den som gjort det tidigare, i fred, fortsätter att sköta det.

En annan respondent menar, även han, att MD roll vad avser logistik inte är tydlig och att en av anledningarna till den otydligheten är Forgas. Problemet han ser är att han inte har någon motpart att prata med. Enligt honom har såväl LSÖ-01 i BODEN⁷⁷ som den skrivelse som lämnades in till regeringen, 1/3-01, gjort bilden tydligare. Tidigare gick det att tolka styrsignalerna att Forgas var en ren fredsorganisation och så står det definitivt inte i dag. Det står i

⁷⁷ Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001 i Boden. LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

skrivelsen⁷⁸ att Forgus är en organisation för kris och insatser internationellt och nationellt. Enligt honom innebär det att den som är territoriell resurskapare är Forgus, det som återstår är att klara ut på vilket sätt detta skall gå till. Även hur totalförsvarsamverkan skall gå till för den uppgiften är distriktets, men samtidigt är det Forgus som sitter på kompetensen eller branschkunskapen. Då handlar det om att göra resursbehovsframställning till Forgus. Vem som gör den här resursbehovsbeställningen är oklart, OPIL eller MD. Om MD skall göra den så krävs personell kompetens. En annan variant är att MD köper den kompetensen av Forgus och att dom får göra de beräkningar som behövs.

En av respondenterna menar att det nog är både OPIL och MD som måste ställa beredskapskrav på Forgus. MD ställer krav för sina egna nationella skyddsstyrkor och för de förband som mobiliserar i området. OPIL ställer krav beroende på vilken operation som är tänkt att genomföras i området.

Alla respondenterna menar att vad avser beredskapslager av förnödenheter så är de avvecklade förutom flygdrivmedel. Vad avser MRT så är det inte helt avvecklat men omstrukturerat. I stället för en detaljerad planläggning ner till verkstäder är det nu ett antal ledande personer inom motorbranschen, som hanteras av respektive MD, och man träffas någon gång per år för att bibehålla kompetensen, ha en fot in i branschen och därmed kunna skapa anpassningsåtgärder med återtagning och tillväxt.

Personalmässigt menar en av respondenterna att Forgus är ganska få idag och måste få möjlighet att växa om omvärldsläget förändras

5.5.2 Underhållsregementen, UhReg

På underhållsregementena finns i dag inte någon planering avseende insatsorganisationen och det pågår inte heller någon planering, mycket beroende på att man skall läggas ned och övergå i Forgus. Tidigare när MB

⁷⁸ FM hemsida. <http://www.forgus.mil.se/dokument/skriv0301.pdf>. HKV skrivelse 2001-03-01. 23 383:62624. Bilaga 4. 2001-03-03

organisationen fanns så deltog man med MB och var med när MB samverkade med CB kansli. Man ser inte heller någon tydlig gränsdragning i vad MD, UhReg och Forgus skall göra. Man ser inte att man har någon roll vad avser insatsorganisationen och väpnat angrepp beroende på att hotet ligger så långt borta och att man skall övergå i Forgus.

Respondenterna har uppfattningen att det inte heller finns någon beredskapslagring, i alla fall inte inom försvarsmakten. MRT skall finnas kvar men då mer som en kompetensorganisation. Materielen förrådsställs efterhand enligt de nya förrådsprinciperna och statusbestämning av materielen görs i möjligaste mån men något omfattande materielunderhåll förråd görs inte.

Respondenterna har också uppfattningen att det behövs planering i alla fall i ett- års perspektivet. En av respondenterna menar att det borde finnas personal i divisionsledningarna som ägnar sig åt någon form av

krigsförberedelseverksamhet, samverkan med OPIL, MD mm. Han anser att under LSÖ-01⁷⁹ så visade det sig att C teknikenheten och C

Försörjningsenheten (**bilaga 3**) skall vara med i OpUhledningsstaben som lokal samarbetspartner ur Forgus. När man funderat på organisationen så upplever han att man inte har funderat på det. Om personalramarna är tillräckliga, framförallt på yrkesofficerssidan, för att lösa det här i Forgus är han osäker på. Han menar dock att man i Forgus har en personalram på 250 yrkesofficerare, om dessa jobbar kvar i Forgus och inte plockas ut att besätta OpUhledningsstaben eller andra befattningar då borde det nog vara tillräckligt. Han tror inte att man kan plocka enhetscheferna som arbetar lokalt, dom måste jobba kvar i den befattningen i krig.

5.5.3 OPIL, J4

Planering avseende väpnat angrepp har startat i så måtto att man har tre stycken kris och krigsfall (KK 1-3) som skall vara styrande för insatsorganisationen.

⁷⁹ Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001 i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

Man har startat med KK 3. I huvudsak handlar det om väpnat angrepp inom ramen för ett år. Det finns en försvarsmaktsplan för att genomföra planeringen och den planeringen skall logistikplaneringen hängas upp på. Först genomförs en styrande planering, det vill säga hur man skall uppträda med förbanden, och sedan görs logistikplaneringen. Man sitter med i planeringen för att sedan göra detaljerad logistikplanering. Parallellt med detta jobbar en projektgrupp med operativ inriktning för logistik, OP 4. Där skall man ta fram ett antal generella styrande principer för logistikområdet som skal ligga till grund för den operativa planeringen, och de skall vara klara till sommaren. Det finns ett behov av att den operativa doktrinen är framtagen innan man bottenar i den operativa planeringen, den doktrinen skall vara styrande mot planeringen. OP 4 är både logistikdoktrin (övergripande del) och ett antal funktionsvisa delar (OP4:2, OP4:3 o.s.v.).

Vad gäller kraven på planering så skall kris och krigsfallen vara genomsyrade ned till skruv och mutter år 2004 vad gäller logistikverksamhet. Däremot skall ett styrande operativt verk vara framtaget betydligt tidigare. Under 2001 skall en första övergripande operativ planering som innehåller samtliga tre krigsfall vara framtagen och redovisas för politikerna. 2002 skall det finnas ett operativt krigsverk med dessa tre krigsfall men för att genomsyra verksamheten ner till förbandsutvecklingsnivå så kommer det ta ett antal år. Här krävs det andra planeringar, den logistiska planeringen måste förfinas när man har den här operativa planeringen, de taktiska kommandona måste bryta ner den operativa planeringen i den taktiska planeringen konkret för de olika förbandsenheterna. J4 måste bryta ner den när det gäller förbandsutvecklingsplaner mm.

Det skall inte vara några detaljplaner, men hur djupt man skall gå vet man inte. Man måste, med start 2002, göra en värdering av insatsorganisationen som möjliggör en återtagande och anpassningsplanering. Det djupet har man inte idag. Det kommer att läggas uppdrag på Forgas att stödja J4 att få detta djup, ett totalgrepp om hur materielstocken ser ut, tillgänglighet, kvalitet och vad det kräver för återtagande och anpassning för att få ihop den materiella statusen. Samma sak på den personella sidan. När man har fått ett system där man har en

värdering av insatsorganisationens status som är tillräckligt bra så är ambitionen att genomföra en rullande anpassnings och återtagande planering, det har man krav på sig att göra från statsmakterna. Hur djupt man skall gå i den planeringen vet man inte heller men man har dock klart för sig att någon detaljplanering enligt den gamla modellen kommer man inte att göra utan mer inriktningar och styrningar.

Att det behövs planering är enligt respondenten klart. Statsmakterna ställer tydliga krav på vilken planering som skall genomföras. Det skall ske en operativ planering med de tre krigsfallen som skall redovisas för statsmakterna, en återtagande och anpassningsplanering och årligen värdera hela insatsorganisationens status.

Vad avser beredskapslager så skall möjligheten att skriva kontrakt med K-företag finns kvar däremot är lagerhållningen reducerad avsevärt av ekonomiska skäl, dock en levande fråga beroende på den säkerhetspolitiska bedömningen. Vad avser specialmateriel, resdelar, ammunition kommer man att bibehålla lagerhållning men vad avser förnödenheter kommer man radikalt att minska och har minskat.

Vad avser roller och Forgus roll så är respondentens uppfattning att man inte tagit operativa hänsyn när man tagit fram Forgus. Man upptäckte enligt respondentens uppfattning i ett sent skede att det, i uppdraget till Försvarmakten, även skulle redovisas den bakre nivåns roll gentemot den Operativa och taktiska underhållstjänsten. Under hösten 2000 i ett sent skede tog projekt Forgus kontakt med J 4 och sade att det måste in något som har koppling till kris och krig, den Operativa och taktiska underhållstjänsten. Man utredde Forgus ur ett fredsperspektiv men man satte sig nu ner och tittade på bilden som togs fram under eller jobbades med under LSÖ-01⁸⁰ (**bilaga 3**) och fick till formuleringarna i skrivelsen⁸¹ och därmed propositionen⁸². Efterhand

⁸⁰ Försvarmaktens ledningssystem övning 2001i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

⁸¹ FM hemsida. <http://www.forgus.mil.se/dokument/skriv0301.pdf>. HKV skrivelse, bilaga 4, beteckning 23 382:62624. 2001-03-01.

har medvetenheten vaknat när det gäller dess roll i kris och krig. Även seminariet som genomfördes på FHS var en väckarklocka. Ett resultat är att försörjningsdivisionen suttit med J4 i ett antal samverkansmöten och man har mycket tydlig ambition att vilja sy ihop detta och få en tydlig bild i hur det här skall fungera i kris och krig. Inte lika tydligt från tekniska divisionen.

Man måste hitta gränssnittet mellan vad som är rent militärt och vad som är civilt och man måste följa den utveckling som sker internationellt på logistikområdet.

Vad avser MD:s roll så är det en svår fråga enligt respondenten, han menar att MD roll vad avser logistik är inte densamma som MB / Fo roll tidigare, när de var resursskapande. Forgus kommer att äga de militära territoriella resurserna full ut, ansvara för dem och också ansvara för varje behov som en kund framställer och pröva detta mot den civila marknaden som finns i landet. Detta innebär att Forgus med nödvändighet dagligdags kommer att vara tvingade att ha grepp om den civila marknaden i landet. Alla de förnödenheter som en kund ställer krav på måste dom ha totalgrepp om marknaden. Respondentens uppfattning är att Forgus skall vara den territoriella resursskaparen och inte MD. MD skall svara för de nationella skyddsstyrkornas logistik och att detta löses på bästa sätt. Men de skall inte vara resursskapare åt insatsorganisationen som går in i ett operationsområde, det är Forgus roll. I Ledningsutredningen (2000)⁸³ står att MD skall samverka med den civila delen av total försvaret. Det har gjorts ytterligare en utredning där en av frågorna var just totalförvarssamverkan. Utredningen handlade om vissa roller i den nya ledningsorganisationen. STRA har lett utredningen OPIL har deltagit med representanter. Där ligger inte rollen på MD utan på STRA och till viss del OPIL men det jobbas på att få över det mer tydligt till OPIL. Respondenten

⁸² FM hemsida. <http://www.forgus.mil.se/dokument/prop-113.pdf>. Regeringens proposition 2000/01:113. Vissa ledningsfrågor inom det militära försvaret mm. 2001-03-22.

⁸³ Ny ledningsorganisation för Försvarsmakten – *Ledningsorganisation 2000*. MSK ToD, Stockholm 2000

menar att i regeringspropositionen⁸⁴ står det särskilt utpekade att J4 skall ha rollen som den Operativa kravställaren på Forgus. Detta är ett projekt som drar igång, under J4 ledning i vår och därför har det varit samverkan med Frank Westman, försörjningsdivisionen. Man skall ta fram styrande kravdokument mot Forgus vad gäller beredskap, stöd till insatsorganisationens pågående verksamhet inte minst utlandsstyrkan, stöd till övningsverksamhet såväl nationellt som internationellt mm. Under våren skall J4 ta fram en kravbeskrivning på detta och överlämna till Forgus. Det som diskuteras är hur överlämnandet eller samverkan med Forgus skall se ut, skall det ske mot divisionsrören eller mot centrala Forgus. Att det skall göras är klart men själva processen är man inte på det klara med.

5.5.4 Forgus

Enligt respondenten skall Forgus vara en fredsrationell organisation som skall kunna verka i fred kris och krig. När det handlar om att titta över kombattantstatus mm så är man i sin linda. Det första man gör är att organisera Forgus och sedan anpassa den mot de operativa uppgifterna. Några sådana har man inga nu, man tappade dessa den 1/7-00 som UhReg och nu finns man bara till för att avveckla sig själv och gå in i Forgus och bli fredsrationell. Men man skall kunna verka i alla tre skeden och det här är ett litet frågetecken som bland annat uppdagades när man skulle förbereda LSÖ-01.⁸⁵

Man kommer i alla fall från försörjningsdivisionens sida att skapa en samverkansoperativ enhet som skall vara med på alla övningar, vara med vid mobiliseringsförberedelser med Militärdistriktet och kopplingen mot OPIL samt delta i deras övningar, kanske ingå i OPIL i krigsorganisationen, det får man se. För att knyta ihop Forgus mot J4 så kommer man att ta den diskussionen/dialogen kommer under våren med J4, den har inte startat. Som

⁸⁴ Försvarsmaktens hemsida. Regeringens proposition 2000/01:113. Vissa ledningsfrågor inom det militära försvaret m.m. 2001-04-01. <http://www.forgus.mil.se/dokument/prop-113.pdf>.

⁸⁵ Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

Uhreg har man fått uppgift att stödja Militärdistriktena i utarbetandet i krisfall 3 som STRAT har gett ut och det arbetet skall påbörjas någon gång i maj. Hur stor del man kommer att bli inblandade vet man inte, det är ju den territoriella chefen som har huvudansvaret, men man skall alltså vara med och stödja det arbetet.

På frågan vad begreppet väpnat angrepp innebär för Forgas svarar respondenten att det inte har pratats så mycket om väpnat angrepp men att man har tryckt på det, framförallt C UhReg N och C UhReg S har pratat mycket om det därför att man ser sin roll som man har idag som UhReg chefer, och den måste man gå vidare med in i Forgas att stödja förbanden.

Vad avser personalförsörjningen till Forgas så kan man inte ta bort kompetensen från Forgas och krigsplacera dessa människor någon annanstans. Det man har pratat om bland annat från seminariet i höstas på FHS⁸⁶ det var att delar av divisionsstaben (**bilaga 2**), några personer, skulle gå in den här Opuhledningsstaben för då har dom kunskap om verksamheten i Forgas och kan bättre förstå vad Forgas kan ställa upp med. Och man skapar nu, på försörjningsdivisionen, en liten samverkansoperativ enhet som man skulle kunna klossa direkt in i OpUhledningsstaben, dom har då greppet om hur jobbar man i Forgas och kunskap som dom kan föra in i staben så att dom vet vad det går att göra med Forgas och att man ställer rimliga krav.. Men om man skulle ta bort försörjningsenhetschefen som har total kontroll på sitt försörjningsområde då skulle det rasa. Forgas förändras inte i krig det är bara det att man kanske skall ha mer resurser, mer personal, bättre transportresurser, det blir ju flera gånger högre belastning. De som arbetar i staben skall kunna verka som en stab även i krig det är bara att det blir ett större tryck.

⁸⁶ Operativa insatsledningen, J4 samt FHS Logistikseminarie vid FHS 2000-11-20—24.

5.5.5 ÖCB

Någon planering när det gäller stöd till Försvarmakten och insatsorganisationen sker egentligen inte. Men planering för väpnat angrepp har även ÖCB som uppgift och det sker bland annat genom att försöka fastställa principer om hur samverkan skall gå till, även när det gäller den operativa samverkan bör man ha en tanke om hur det skall gå till, men inga detaljplaner. Kraven är att försöka hitta en principbild för hur planering för väpnat angrepp skall gå till och sedan vara mentalt förberedd att ta tag i det.

Specifikt försörjning så var det lite enklare tidigare med invasionsförsvaret. Då skulle Försvarmakten underhållas med livsmedel, drivmedel, bränsle och det var baserat på de operativa anvisningar och krigsfall som var aktuella. Då fanns det en noggrann planering man hade K-företag och man hade beredskapslager. Den bilden är helt borta, på civil sida skulle, respondenten vilja påstå, har man helt släppt den här tidigare planeringen med försörjning av Försvarmakten, det finns ingen beredskapslagring, K-företagsplanläggningen borta osv. Vad avser väpnat angrepp i ett års perspektivet så är uppfattningen att det är samhällets ordinarie resurser som ianspråkats. I dagsläget görs det i stort sett ingenting.

5.6 Ledning

5.6.1 Militärdistrikt, MD

En av respondenterna menar att rollspelet är något oklart men att uppfattningen är att det är OpUhledningsstaben som leder logistiken i Opområdet men inte bara där utan även i kringliggande områden. Han menar att Divisionschefen har sina behov och Distriktschefen har sina, krävs det då en avdömning och prioritering så är det OpUhledningsstaben som gör den. Forgus har ingen sådan roll utan är en leverantör. MD kommer aldrig att fördela resurser mellan olika intressenter.

En annan respondent menar att då det gäller prioritering mellan den civila delen eller den mil delen av totalförsvaret så är han osäker på vem som skall ha den rollen. Han tror inte att MD skall ha den rollen utan det borde göras på

central nivå, ÖCB-Opil-HKV-Forgus centralt. Det borde finnas en regional nivå (**bilaga 2**).

En respondent menar att MD roll är väldigt enkel då det gäller logistik. Rollen är att leda logistiken inom krigsförbandet MD som omfattar Hemvärn och Nationella skyddsstyrkor, det är då relativt enkla logistikfrågor. Ledningen av detta omfattar sedan att ge hänvisningar Forgus för MD förband. Det är mobiliseringsansvarig chefs uppgift att när förbanden är mobiliserade (det står i verksamhetsordningen) så anmäler chefen MD när dom är klara till Operativ chef och han tar över dom och använder dom någonstans, då måste det vara OPIL som uppträder som kund hos Forgus för att klara ut i sina olika operativa fall vad man skall klara av för underhåll och försörjning av en viss förbandsmassa i olika lägen i olika delar av landet. Det kan inte MD göra för man är inte med i den planeringen av de operativt rörliga förbanden.

En respondent tror att MD J4 roll är att ha kvartermästaransvaret för tilldelade stridskrafter, se till att förbanden som finns skall ha fungerande hänvisningar. Dom hänvisningarna kommer att vara civila resurser som Forgus på olika sätt distribuerar. Sedan får man skilja på om man är i en huvudoperationsriktning eller om man är i den delen av landet där operationen inte pågår, Om det är en huvudoperationsriktning så finns det en OpUhledningsstab som är till för att leda och samordna understödet i det området. Det innebär att man kommer att ha två samverkanspartners, antingen renodlat mot Forgus om det är så att man är i en sekundär riktning, är man i huvudoperationsriktningen då har man både Forgus och OpUhledningsstaben. Kompetensen att upphandla det civila samhällets resurser ligger i Forgus. Vem som sedan distribuerar eller leverera det kan vara olika. Om det är en huvudoperationsriktning så har MD ingen roll annat än att se till att egna förband blir understödda och försörjda. Den stora skiljelinjen är att tidigare var territoriell chef det man kallade territoriell resursskapare, den territoriella resursskaparen det är Forgus, det är den organisationen som skall sitta på kunskapen av vilka leverantörer som finns samt svara för eventuella förberedelser som man ställt operativa krav på.

En respondent ser problemet med att Forigus inte är ett krigsförband genom att dom blir begränsat användbara rent allmänt och eftersom man inte kommer att ha möjlighet att öva med dom i fred och därmed inte veta vad de har för begränsningar i krig. Misstanken om att de nog kommer att ha rätt mycket begränsningar i krig som man inte upptäcker i fred finns. Exempelvis transportledning.

5.6.2 Underhållsregemente, UhReg

Respondenterna är överens om att UhReg inte har någon roll avseende detta eftersom man skall gå in i Forigus och det blir Forigus som skall överta rollen. Respondenterna menar vidare att den principbild som togs fram under LSÖ-01⁸⁷ säger det mesta och är bra (**bilaga 3**). En av respondenterna menar att produkten som Forigus skall stödja med är densamma som i fred fast i ökad omfattning. En av respondenterna menar att det är svårt att lösa ut ledningen med någon form av fredsorganisation som skall verka även i krig. Och med det vill han säga att han tror att en krigsorganisation i någon form, eller hur man nu finner formerna i Forigus, är nödvändigt om man skall prata om väpnat angrepp.

5.6.3 OPIL, J4

Respondenten menar att ledningsprincipen bygger på den principiella bild (**bilaga 3**) som togs fram under LSÖ-01.⁸⁸ J4 har två roller egentligen dels svara för den operativa planeringen av stödfunktionerna, men även för genomförande och uppföljning. Det vill säga att verkställa operationsplanen i operationsområdet. På operativ ledningsnivå har man då den rörliga operativa underhållsledningsstaberna och transportledningsstaberna till stöd för genomförandet.

⁸⁷ Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

⁸⁸ Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

Operativ planering genomförs på J4, samverkan sker med i första hand Forgus centrala ledning, divisionsledningarna är då en del i Forgus centrala ledning.

Det handlar om dispositionsrätt och prioriteringar sett ur ett riksperspektiv som man dialogiserar om, hur mycket skall tillföras till operationsområdet som stöd för insatsorganisationen? Hur mycket skall civilindustrin dras igång för tillräcklig uppbackning mm? I dag finns ingen strategisk logistikplanering utan J4 har bägge rollerna, detta man diskuterat med STRA ganska mycket.

Den andra delen är en genomförandedel som J4 leder och den leds i första hand av den operativa underhållsledningsstaben. Den har samma rollspel i fred kris och krig. Exempelvis internationell verksamhet, deltagande i övningar där det ofta handlar om skarpa övningar exempelvis transporter. Det som fortfarande är lite grått är MD roll avseende ledning.

5.6.4 Forgus

Respondenten menar att ledningen är något oklar. Det är dock J4 OPIL som har den operativa uppgiften. Vid väpnat angrepp är det J4 som leder operationen, det finns J4 på distriktet också som har det territoriella ledningsansvaret och Forgus skall stödja båda. Eventuellt som är sagt tidigare så kanske viss personal går in i den operativa underhållsledningsstaben och då ställer dom krav på Forgus hur mycket och var man skall avlämna olika saker och sedan är det divisionerna (Försörjning och teknik, red. anm) som skall säkerställa att det blir på det sättet. Det han tror att man måste göra är att skapa någon form av enhetlig ledning mellan försörjnings och teknikdivisionen, ute på fältet måste de vara samordnade med teknikresurser och försörjningsresurser. Samverkan måste samordnas mellan teknik och försörjning så att man är samordnade när man går ut till distriktet för det kan innebära att man kan stödja varandra. Detta är inte klart, det finns en hel del att göra och det har man tänkt ta tag i efter att man organiserat sig. Det vill säga att se över hur man skall jobba i kris och krig och vara med i spel och övningar och då kan det innebära att man får förändra

organisationen lite grann igen. Men det krav man har på sig idag är att vara fredsrationell, det är det största kravet.

Vem som skall vara resursskapare är det OPIL och OPL J4 som styr. J4 är staben då det gäller logistiken och dom kommer då att ställa krav precis som tidigare, antingen ger dom order att Forgus skall stödja Militärdistriktet och då samverkar man med J4 på militärdistriktet om hur mycket och var. Det kan innebära att man skall stödja mobilisering vilket kan innebära att man skall sprida förnödenheter eller materiel. Det andra kan vara att man skall börja fylla bergen med drivmedel igen, att man skall ladda upp X ton ammunition i området. J4 ger order, som man ser det eftersom det är på samma nivå som C Forgus, till Forgus att stödja Militärdistriktet. Sedan ger C Forgus order om att man skall samverka med Militärdistriktet. Man måste skapa enkla ledningsförhållanden. Man kan ha två distrikt att stödja.

5.6.5 ÖCB

Respondenten menar att varför ledningsnivåerna var lika civilt - militärt har en historisk aspekt, CB, den högre regionala nivån, tillkom nästan enbart för att MB skulle ha en samtalspart och att CB skulle samordna inom Milot länsstyrelsens civila aktörer. När man lade ner MB fanns det inga motiv för CB att vara kvar, de hade dessutom nästan bara uppgifter vid höjd beredskap och att förbereda det och då finns det ingen grund för det när MB försvinner. Ledningskedjan nu är Regeringen – Länsstyrelsen – Kommunstyrelsen. Nu finns ingen nivå mellan Länsstyrelsen och högsta nivån

I den nya ledningsorganisationen har man alltså tagit bort CB och länsstyrelsen blir regional nivå. På länsstyrelsen kan man då ha länsstyrelseövergripande ansvar, det finns inte i dag men man kan ju komma fram till det. Om det skulle bli någon händelse med en svår påfrestning eller om det är väpnat angrepp så har alltid regeringen möjlighet att utse en länsstyrelse att samordna alla verksamheterna, den möjligheten finns redan i dag. Sedan diskuteras det i länsstyrelsevärlden om man skall ha någon form av länsamverkansgrupper

inom MD område. Man skulle kunna sätta ihop en gemensam grupp som samverkar med MD. Sedan kan man tänka sig i fredstid att den länsstyrelse som sitter i samma län som MD kanske kan vara talesman för de andra länsstyrelserna i vissa frågor som man kommer överens om mellan länen.

På regional nivå har man fyra MD och dom har övertagit den territoriella samverkan från MB och de skall samverka med den civila delen av samhället, 21 länsstyrelser, 21 landsting, 21 länspolismyndigheter.

5.7 Miljö

5.7.1 Militärdistrikt, MD

Alla respondenterna menar att den samverkan som sker just nu är sjukvård och där samverkar man ungefär som MB gjorde förr, med respektive landsting. En respondent trycker särskilt hårt på vikten av samverkan avseende sjukvård. En respondent pekar på att sjukvård inte finns med i Forgas och att han kan ha viss förståelse för det, beroende på att då skulle Forgas behöva ha den kompetens med läkare som nu MD har.

En respondent anser att även kommunikationer och sjukvårdstjänst måste finnas med i logistikdefinitionen bland annat för att i totalförvarssamverkan och samordning så kan det vara delade ansvarsförhållanden inom de olika distrikten beroende att funktionerna kan finnas på olika sektioner. Det är även kontinuerlig samverkan med länsstyrelsen men den är mer allmän och inte funktionsvis.

En av respondenterna menar att vad avser samverkan så när det gäller logistik är det inte länsstyrelsen som är den viktiga samverkanspartnern utan det är företag och branscher som man vill ha ur samhället och det man då vill ha det preciseras för Forgas. Det innebär att man inte kommer ha någon kontaktyta, i logistik, mot varken länsstyrelser, företag eller branscher.

Vad avser samordning och ledning så har man något möte eller seminarier varje år och sedan visste en av respondenterna att det är inplanerat ett system

med totalförsvarsövningar. Någon pekar på att Länsstyrelsen fanns med under LSÖ-01.⁸⁹

Vad avser beredskapslagring är det mesta sagt under kapitel 5.7, planering, men en av respondenterna menar att det finns inget behov a att lagra någonting, däremot måste det finnas en organisation som kan köpa och flytta det inom ett år. Och vad avser beredskapen så måste HKV, OPIL bestämma vilken beredskap som skall finnas.

En annan respondent menar att frågan om gränssättande förnödenheter blir än mer viktig när vi går in i en försvarsmakt med avancerad teknologisk materiel. Det handlar inte längre om livsmedel, drivmedel mm. Andelen gränssättande förnödenheter ökar relativt sett jämfört med den gamla krigsorganisationen. Volymen ökar inte men andelen specifik materiel ökar. Det som är viktigt är att göra bedömningar vid anskaffning av ny materiel vad som är gränssättande och om det går att anskaffa i ett kärvt läge, exempelvis reservmateriel. En annan respondent menar att i dag handlar det mer om en juridisk problematik om hur vi skall få tag i förnödenheterna i ett kärvt läge eftersom företagen är multinationella och har komplicerade ägarförhållanden samt många underleverantörer. Det kanske handla om att se över regelverken om hur man skall kunna göra dessa upphandlingar.

5.7.2 Underhållsregemente, UhReg

Respondenterna är eniga om att det i dagsläget inte sker någon samverkan men att den behövs. Vem som skall genomföra samverkan är man osäker på, om det är den territoriellt ansvarige eller om någon annan skall ha uppgiften. En av respondenterna menar att vid framtagandet av Forgus har det bara diskuterats fredsrationalitet och det ekonomi samt att innehålla de sagda personalramarna.

⁸⁹ Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

Första gången man pratade om fred kris och krig det var på FHS på logistikseminariet.⁹⁰

Avseende ledning och samordning mellan den civila och militära delen av totalförsvaret så menar respondenterna att det inte ligger inom UhReg ram att samordna detta, det förekommer dock spel och seminarier.

Vad avser behovet att lagra förnödenheter kan man inte se något behov. Det kan dock finnas vissa specifika militära reservdelar som är gränssättande. Hela civila samhället är uppbyggt kring ”just in time” så det finns inga lager på civila sidan heller. Däremot är transporter mycket viktiga.

5.7.3 OPIL, J4

På central nivå vad avser totalförsvarsamverkan med Funktionsansvariga myndigheter, FAM, så finns rollen på STRA och OPIL tillsammans med alla J funktionerna inom respektive specialområde med J9 som sammanhållande. Det som nu utreds är bodelningen mellan STRA och OPIL där många hävdar att vi måste renodla detta till en av instanserna. Det naturliga och självklara är att det blir OPIL som genomför detta där finns sakkunskapen inom de olika områdena och det finns inte på STRA. På den regionala och lokala samverkans nivån, när det gäller resurser på den civila marknaden, så är det Forqus som samverkar. MD kommer säkerligen inom vissa områden ha behov av regional och lokal samverkan med civila instanser inte minst räddningstjänst och med länsstyrelser. Länsstyrelser kommer inte Forqus att samverka med. Skall man ha någon form av MRT organisation, alltså kontrakterade verkstäder lokalt/regionalt så är det Forqus som skall sköta det. Om man ser på det säkerhetspolitiska perspektivet med möjlighet till anpassning och återtagande så behövs inte MRT med kontraktskrivning i detalj som vi hade tidigare men vi skall kunna dra igång verksamheten med relativt kort varsel. Detta övas inte för närvarande. Med anledning av omstruktureringen har man haft låg nivå att öva och tidigast kan det övas 2004. Målsättningen är att genomföra en

⁹⁰ Operativa insatsledningen, J4 samt FHS Logistikseminarie vid FHS 2000-11-20—24.

Försvarsmaktsövning 2004. Detta måste förberedas på olika sätt inom olika funktioner med mindre fredsövningar och samverkansövningar. Men det är låg ambition den närmaste tiden på samverkansövningar.

Vad avser gränsdragningen mellan den civila och militära delen avseende logistik så menar respondenten att det här är så allvarlig verksamhet så vi måste både ha hängslen och livrem i många sammanhang och vi måste ha möjlighet att både förstärka och ta över den civila distributionskedjan men vi kan i mycket större utsträckning än vad vi har gjort tidigare nyttja den civila distributionskedjan. Det är hela tiden situationsrelaterat där vi måste vara beredda att gå över i ett värsta scenario och ha organisation och uppbackning att göra det men allting är inte värsta scenario utan det finns ett antal militära operativa situationer där man i mycket stor utsträckning kan förlita sig på den civila verksamheten. Ett exempel i KOSOVO är att det läge som har varit där hittills har inneburit att man med civila transporter kan sköta förnödenhetsförsörjningen ända in till kompanierna. Sverige har haft ett lite stelbent system därför att vi har sagt att Kosovo är ett operationsområde och där agerar vi bara med militära resurser på logistiksidan, vi har inrättat ett NSE och där har de militära resurserna tagit över. Andra nationer har gjort en annan bedömning av läget i Kosovo och sagt att civila transporter kan köra ända upp till kompanierna i området. Naturligtvis måste det skrivas någon form av kontrakt med de civila så att man kan betrakta dem folkrättsligt som kombattanter. När det nu har kärvat till sig har man stängt civil verksamhet i KOSOVO, riskerna är för stora och nu måste det vara militära enheter rent folkrättsligt som agerar där. Ett sånt flexibelt synsätt att nyttja civila resurser måste vi ha i alla scenarior. Vi måste dock ha kompetens och resurser för att klara av ett sådant worst case.

Insatsorganisationen måste vara en flexibel organisation, även på logistiksidan, som kan situationsanpassa sig hela tiden. Ett annat exempel på detta är strategiska transporter där vissa inom FM, genom vår utökade roll i Europa och världen, hävdar att vi måste ha en strategisk transportförmåga vilket NATO har. Med den erfarenhet J4 har hittills när det gäller upphandlingsverksamhet

så behöver inte Sverige exklusivt inom FM skapa en strategisk transportförmåga, det är en jättestor marknad och det skall till väldigt mycket kris om man skall mäta den marknaden. Det finns ett stort antal rederier som är beredda att ställa upp även inne i ett stridsområde för att förflytta oss sjövägen. Men när det gäller ex förnödenhetsförsörjning och det bara finns en enda leverantör i världen av en gränssättande förnödenhet som är efterfrågad i en krissituation av alla då får man tänka till när det gäller lagerhållning och fråga sig om man skall bygga på sig ett lager av denna förnödenhet.

Vad avser gränssättande förnödenheter så finns det idag inte något behov av att lagra några förnödenheter utöver det som behövs för den dagliga verksamheten. Däremot måste vi ha en planering för att kunna starta en beredskapslagring och det ligger inom ramen för anpassning. Det som kan vara gränssättande är de gamla klassiska förnödenheterna, drivmedel, och i vissa landsdelar även livsmedel, på grund av ”just in time” och, i exempelvis Norrland, älvarnas betydelse.

Vad avser outsourcing så tror respondenten att Forgas är rätt lösning för att möjliggöra det. Forgas som då förhoppningsvis kommer att bli en kompetent upphandlarorganisation, som har grepp om marknaden, som snabbt kan upphandla tjänster och förnödenheter både inom- och utomlands. Forgas är en av förutsättningarna för att kunna genomföra anpassningen på förnödenhetssidan. Vad avser Forgas utformning och de operativa tankarna så menar respondenten att frågan är hur mycket operativt tänk man behöver ha. Vi har inga tydliga skillnader mellan fred kris och krig utan egentligen är det frågan om att omvärlden förändras på något sätt. Omvärlden i detta fall kan vara nationellt exempelvis att den civila infrastrukturen förändras. Behöver inte vara att det är någon hotbild som förändras. Forgas skall vara en organisation som anpassas hela tiden till det här förändrade omvärldsläget.

5.7.4 Forgus

Respondenten menar att rollen att samverka med det civila samhället, länsstyrelse, avseende vilka resurser som finns i området, exempelvis distriktet, har man inte eller har inte fått. Distriktet är territoriell chef, det är han som svarar för bevakning, samverkan med civila samhället, det är dock inte utklarat än hur detta skall gå till. Om Forgus skall ha den uppgiften så måste man ha någon form av samordningssektion som samverkar med länsstyrelser. Forgus måste, exempelvis C Försörjningsdivisionen (**bilaga 2**), av självbevarelsedrift för att klara fredsverksamheten veta var resurserna finns, vilka leverantörer, vilken kapacitet och hur han får leverans ut till kunden. Får man uppgiften att stödja en operation i ett område där vi vet att det behövs X kubikmeter drivmedel då kommer vi att se till att skapa dom resurserna. OPIL kan säga att nu skall vi höja drivmedelssäkerheten till en månads förbrukning i FM, då går rollen till Forgus Försörjningsdivision (**bilaga 2**) och man säkerställer att fylla alla lager som finns till den mängd som man bedömer. På ett år ser man inga problem att lösa det, så länge det finns att köpa på marknaden. Man kan exempelvis också få uppgiften att säkerställa att det finns lagringsmöjligheter. Den viktigaste biten är transporter.

Respondenten menar att den som är resursskapare i operationsområdet eller skall vara det, det är Forgus, vem skall annars göra det? Det kommer att bli beredning på alla nivåer och man sätter sig ner och kommer överens.

5.7.5 ÖCB

Respondenten menar att den civila delen av totalförsvaret hela tiden anpassat sig vad gäller samverkansfrågor, till Försvarmaktens struktur och hur man har varit uppbyggd. Försvarmakten har varit den som har varit drivande och styrande i dessa frågor. Men som det säkerhetspolitiska läget ser ut nu och planeringsförutsättningar och omstrukturering av Försvarmakten så är det lite ombytta roller som man har upplevt det. Man kan inte anpassa den civila delen av totalförsvaret till FM snarare tvärtom. Samtidigt som man upplever att inom

Försvarsmakten är man inte alls är klar, man har inte tänkt på eller inte diskuterat så mycket civil samverkan i exempelvis LO 2000⁹¹, där respondenten medverkade.

Respondenten nämner vidare att ÖCB har diskuterat och samverkat med OPIL, J9 och STRA om hur samverkan skall se ut men man har inte kommit fram till någon lösning än, om drygt ett år bedömer man att man bör ha principer som bör gälla. Bortsett från logistiken så arbetar man med ett projekt där man skall hantera de här civil - militära samverkansfrågorna i den nya Försvarsmaktsstrukturen. Man har gjort så att man börjat på den regionala nivån och hittills har man varit ute på alla länsstyrelserna och försvarsenheterna och MD grupperna och intervjuat dom avseende deras syn på samverkansfrågorna. Sedan görs en analys av det och det skall rapporteras till regeringskansliet. Därefter övergår man till att prata med alla MD och deras syn på det. Samtidigt som man hela tiden har pratat med HKV, STRA och OPIL, J9. Man skall naturligtvis diskutera den centrala nivån också men även lokala nivån som man börjar med i vår.

Man måste fastställa någon form av principer, någon form av övergripande plan för hur samverkan skall gå till. I MDM exempelvis har man 9 länsstyrelser, 9 landsting och 9 länspolismyndigheter som man skall samverka med, hur skall MD samverka med 9 länsstyrelser i ett akutfall, är det praktiskt möjligt? Skall varje länsstyrelse ha en person eller två hos MD staben i något läge? Man kan tänka sig att man har någon samverkan mellan länsstyrelserna där man har någon grupp som samverkar med MD eller skall MD samverka direkt med respektive länsstyrelse. Det skall ju finnas någon form av operativ kärna på civil sida som redan nu har tankar på det här, som deltar i den övningsverksamhet väpnat angrepp som Försvarsmakten genomför så att man inte tappar kompetensen helt. Risken är ju att kompetensen kommer att försvinna på civil sida annars. Utgångspunkten på civil sida är den att länsstyrelser och landsting och vägverk de sitter kvar på sina platser, förr gick

⁹¹ Ny ledningsorganisation för Försvarsmakten – *Ledningsorganisation 2000*. MSK ToD, Stockholm 2000

man till G-plats, nu sitter man kvar förutom med samverkanspersonal men det blir lite komplicerat med så många aktörer på civil sida så principen man jobbar med nu är hur man egentligen skall hantera det.

ÖCB ser ingen annan samverkanspartner än MD på lägre regional nivå, och det man skall samverka och det gäller alla funktionerna, även försörjningsfrågor. Om man bygger upp Forcus, så är det från ÖCB utgångspunkt att samverkan med underhållsbitar i Försvarsmakten fortfarande måste gå genom MD. Man kan inte ha några rutor till som samverkar med länsstyrelsen utan man vill ha en samverkanspart i alla frågor. Det är MD som skall vara navet i samverkan i alla frågor på regional nivå. Samverkansfrågorna skall i alla frågor gå genom MD –Länsstyrelse. Man har uppfattningen att man är överens om det även på militär sida.

På central nivå är det också osäkert vem man skall samverka med, tidigare var det ju HKV som samverkade med FAM, men nu har man ju delat upp det mellan HKV och OPIL. ÖCB inställning är att civila myndigheter skall samverka med en part. Vem skall samverkan ske med avseende sjukvård? ÖCB problem där är att skall socialstyrelse samverka både med HKV och OPIL, alltså med två enheter och även regeringen alltså tre enheter och samtidigt sitta hemma och sköta verksamheten så finns det ingen möjlighet till det, det finns inte personal och inte kompetens. Här är man inte överens. ÖCB har en uppfattning om hur det bör fungera men den är inte stadfäst. Någon övningsverksamhet sker inte heller. Intresset från civil sida att delta i övningsverksamhet avseende väpnat angrepp är inte speciellt stort.

Avseende beredskapslagring säger respondenten att det finns inga förnödenheter som lagras. Alla lager skall säljas ut. Nu arbetar man med informations och samarbetsavtal där ÖCB näringslivsenhet följer marknaden, man har avtal med 60-70 företag, där man gör någon slags prognoser om hur utvecklingen kommer att se ut framöver, en slags omvärldsanalys. På drivmedelssidan har man avskaffat alla beredskapslager. Beredskapslagringen finns kvar i den bemärkelsen att den är bunden av internationella avtal, fredstidslagringen, 90 dagars normalförbrukning och där lagrar branschen, de

har interna krav. Men de stora oljebolagen behöver inte ha lager i Sverige. K-företag finns inte heller kvar.

Gränssättande förnödenheter skulle kunna vara elektronikprodukter eller drivmedel.

ÖCB har inte varit remissinstans vad respondenten känner till avseende Forigus. I ÖCB diskussioner med OPIL och STRA har Forigus överhuvudtaget aldrig nämnts. Men respondenten menar att hela ledningsstrukturen har väl inte satt sig än på militär sida och det har den inte heller gjort på ÖCB.

5.8 Övrigt

Vad avser insatsorganisationen så finns det mycket olika uppfattningar om vad begreppet innebär. Några respondenter anser att man inte kan betrakta hemvärn och nationella skyddsstyrkor som insatsorganisationen, andra menar att de visst ingår där. Någon kan tänka sig att det är de förband som vi kan, om vi trycker på knappen, mobilisera i dag. Någon menar att det är hela Försvarsmakten, alltså såväl de operativa insatsstyrkorna som hemvärn och nationella skyddsstyrkor. Någon menar att han trodde gränsen för insatsorganisationen gick vid 7-dygnsförbanden men att han är osäker på vad den riktiga definitionen är. En annan menar att insatsorganisationen är de förband som är operativt rörliga såväl inom som utom landet, operativa insatsstyrkor.

Frågan om Brigadsystemet kom även upp och här fanns olika uppfattningar. Det fanns såväl uppfattningar om att Brigadsystemet levde och att Brigaden uppträder som stridsenhet såväl som att minsta möjliga stridsenhet är kompani och att man utifrån detta sätter ihop bataljonsenheter och de skall kunna variera till utseende.

För alla respondenterna innebär väpnat angrepp det som står angivet i regleringsbrevet, i uppgifterna till försvarsmakten. Det läggs inte ner något större arbete inom ramen för väpnat angrepp men det är påbörjat genom de tre kris och krigsfallen.

Vad avser prioritering av FM huvuduppgifter så kan konstateras att det är lite olika beroende på vilken nivå man pratar med. Även här spretar det. Någon respondent menar att på lite längre sikt är det väpnat angrepp som prioriteras och att det är den långsiktiga grunden för planeringen och att det egentligen är den krigsfallen bottnar i. Medan på kort sikt är det internationella insatser som prioriteras. En annan menar att man nog kan tolka att det är internationella insatser som är högst prioriterat om man lyssnar på ÖB och försvarsministern. Det som har lägst prioritet är stöd till civila samhället även om det kan vara det man dagligdags arbetar med vid exempelvis katastrofer såsom översvämningar mm. Någon respondent menar dock att det är inte det som skall vara dimensionerande för FM. Vad gäller territoriell integritet så är det också något som hör till det dagliga arbetet, att man upprätthåller den beredskap som är anbefalld samt är beredd att sätta in eller använda de resurser man har. Någon pekar på att väpnad strid är en prioriterad uppgift medan en annan menar att väpnat angrepp är mycket nedtonat tvärtemot förmågan till väpnad strid.

Vad som behöver utvecklas inom logistikområdet finns det också lite olika uppfattningar om. Två av respondenterna menar att vad avser de Nationella skyddsstyrkorna så måste deras egna inneboende underhållsförmåga utvecklas. I huvudsak kommer Forgas kunna hänvisa till civila instanser vad avser förnödenheter och då måste markstridsbataljonerna inom ramen för de Nationella skyddsstyrkorna ha en egen inneboende kapacitet att tillgodogöra sig de här resurserna. Framförallt om distriktet inte är i huvudoperationsriktningen och då inte kan få stöd av de operativa underhållsförbanden. Någon respondent pekar även på förmågan och antalet operativa underhållsförband och menar att detta också måste utvecklas. En annan respondent menar att man måste arbeta för att vara organiserad likadant nationellt som internationellt och pekar på att man inte är autonom som förband när man gör en internationell insats, det behöver tillföras logistiska resurser och kompetens så att man verkligen kan genomföra internationella insatser. Man måste ha samma metoder nationellt som internationellt. En annan menar att man måste hitta gränssnittet mellan civil och militär kompetens vad

avser logistik och menar att man måste ha viss kompetens inbyggd i förbandet och pekar på underhållsåtgärder exempelvis besiktning av fordon på internationella insatsförband. Den kompetensen inte finns i förbandet och därmed åker man omkring med trafikfarliga fordon.

De flesta av respondenterna menar att man måste klara ut rollspelet och framförallt Forgus roll och hur de skall arbeta. Ett problem man kan se är att Forgus inte är ett krigsförband och det blir då svårt att ge order i händelse av väpnat angrepp, ledningsförhållandena blir konstiga. Dock tror man att man kan hitta former bara man sätter sig ned och arbetar med det. En av respondenterna menar att fördelen med att Forgus inte är krigsorganiserad är att man ser arbetar i fred precis som man gör i krig. Nackdelen kan väl vara att man är så fredsrationell att man inte har kapacitet om det börjar bränna till och då är den gränssättande resursen officerare. En av respondenterna nämnde att vad avser Forgus förmåga och om de kan köra fram i ett stridsområde med civil personal och civila fordon kom upp som en fråga under LSÖ-01 i BODEN⁹² men det blev aldrig utklarat om det gick eller inte enligt folkrätten. Det fanns allt från de som sade att det inte gick enligt folkrätten till de som hävdade att det bara var att bara var att ge dom ett intyg där de också gick med själva på att genomföra uppdraget.

En respondent anser att kunskapen i logistik och underhållssystemet inte finns i tillräcklig omfattning i dag beroende på att det övas alldeles för lite. De övningar som genomförs är alldeles för små och korta så att man lär sig aldrig att föra exempelvis underhållsbataljon. Man har inte förståelse för vilka problem och möjligheter som finns. Man får ingen erfarenhet över fullskaligt understöd och samordning med den operativa nivån.

Två av respondenterna tar upp logistikbegreppet och menar att man måste bestämma sig för en definition. Den skall följa NATO definition så att man pratar samma språk såväl internationellt som nationellt. Det man pekar på specifikt är sjukvård. Men J4 pekar också på att Sverige har, i EU

⁹² Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001 i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

sammanhang, valt att skilja på logistik och strategiska transporter. Vilket försvårar arbetet. Man kan inte som svensk officer svänga mellan olika definitioner nationellt och internationellt. Han menar också att i vissa situationer kanske man kan undanta någon funktion som inte passar in just vid det tillfället men det hindrar inte att man har en enhetlig definition. Bägge respondenterna menar att på taktisk nivå har man aldrig gjort någon skillnad.

En respondent tar upp att man förmodligen måste vidmakthålla en kunskap att räkna på realkapaciteten på förband. Det vill säga att i förhållande till vad förbandet skall klara av se till så att det har de resurser och förnödenheter som krävs, exempelvis ammunition.

En respondent menar att man måste utveckla ”just in time”. För att åstadkomma operativ rörlighet och flexibilitet måste man åstadkomma system för att leverera varor till rätt plats och i rätt tidpunkt på ett mycket effektivare sätt än vad som görs i dag. Fördelen är att man får ett mindre behov av lagerhållning, mindre behov av instanser i den så kallade logistikkedjan. Allt detta skapar en operativ rörlighet och ökar densamma. Det är på försörjningssidan den viktigaste att utveckla. Den spiller över delvis på teknisk tjänst när det gäller reservmaterieförsörjning. Samma respondent menar att frågan är om vi inte måste se över värnplikssystemet när det gäller teknisk tjänst och gå över mot betydligt mer yrkesofficers/civilanställda i den organisationen. Den gamla klassiska mekanikerutbildningen kommer inte att räcka till och tidsmässigt är den utbildningen en färskvara. Här handlar det också om att hitta gränssnitt om vad man kan så att säga sälja ut och vad man måste ha för kompetens själv inom organisationen. Vissa tjänster kan man köpa helt och hållet vissa måste man behålla själv exempelvis då det gäller ren genomförandeverksamhet.

Begreppet RMA var för alla respondenter ganska diffust då det gäller logistik. Ett par menade att det kunde handla om att ha grepp om förnödenheterna, vilka förnödenheter, i vilken kvantitet och var de var, exempelvis genom GPS. Det kunde också handla om att helt enkelt hänga med i den tekniska utvecklingen, informationsteknologi mm.

6 Analys och slutsatser

6.1 Planering

Samtliga respondenter bekräftar att i dag finns det ingen operativ plan avseende väpnat angrepp och insats inom ett år. Vare sig på militär sida eller civil sida.

På den militära sidan behövs en plan eller planering i någon form. En av respondenterna menar att statsmakterna ställer tydliga krav på att det skall ske en operativ planering och att det årligen skall genomföras en anpassnings-återtagningsplanering innefattande en årlig värdering av insatsorganisationen.

Det är påbörjat planering i tre kris och krigsfall och inom ramen för detta ryms väpnat angrepp. På underhållsregementena har man dock inte påbörjat denna planering, naturligt eftersom man skall läggas ner och övergå i Forgus.

Min uppfattning är att eftersom man har en uppgift inom ramen för väpnat angrepp och högst ett år så bör man ha någon form av tanke, eller plan, på hur man skall lösa ut den. Detta kan i stort bekräftas genom respondenternas synpunkter. Det arbetas mot en planering men i dag finns ingen plan.

De tre kris och krigsfallen skall vara detaljerade först 2004 men det skall tas fram operativt styrande verk betydligt tidigare. Denna information var inte känd av alla respondenterna. Parallellt med detta arbetas det med en operativ inriktning för logistiken på J4, OPL, denna kallas OP 4. Den skall innehålla en operativ doktrin och vara styrande principer för logistikområdet. Det finns naturligt ett behov av att denna operativa doktrin eller inriktning är klar innan man kan göra den operativa logistikplaneringen fullt ut. Här haltar det eftersom man redan påbörjat den operativa logistikplaneringen.

Alla respondenterna har uppfattningen att planeringen inte skall vara speciellt detaljerad, absolut inte som den var i den gamla Försvarmakten och detta bekräftas även med att i stort sett all beredskapslagring är borttagen eller är under borttagande, det man kan se som fortfarande lagras är flygdrivmedel.

MRT organisationen är inte helt avvecklad, det finns kvar ett samarbete för att bibehålla kompetensen. Det skall också finnas kvar en möjlighet att teckna kontrakt med K-företag. Respondenterna vet dock inte med säkerhet vilket krav som ställs på planeringen. En respondent menar att denna planering ligger inom ramen för anpassning och det kräver ett nytt regeringsbeslut och vilka styrningar som kommer i det vet man inte. Därför är det mycket oklart vad man egentligen skall planera mot. Denna synpunkt kan förstås eftersom det står i regleringsbrevet⁹³ att "Försvarsmakten skall ha beredskap för att på kort sikt (högst ett år efter regeringsbeslut) kunna utveckla förmåga att...."

En annan oklarhet är rollerna och rollspelet, vilken roll skall OPL/J4, MD respektive Forgus ha? Man kan tydligt urskilja att här är det inte tänkt klart och att detta även försvårar planeringen. Framförallt är det Forgus och MD roll som är oklar. MD roll är oklar därför att man inte vet vilken roll Forgus skall ha. Alla är överens om att MD har ansvaret för regional totalsamverkan men samtidigt innehar Forgus kompetensen för att vara resursskapare i området. Här måste man hitta någon form för samverkan mellan Forgus och MD samt bestämma hur samverkan i förnödenhetsfrågor skall ske mot länsstyrelserna. De flesta är dock överens om att OPL/J4 och MD ställer krav på Forgus och sedan får de effektuera dessa krav.

Det framkommer också att Forgus från början har utvecklats ur ett rent fredsperspektiv och att det inte ha tagits operativa hänsyn avseende väpnat angrepp men att man i ett sent skede, innan projektledningens skrivelse gick in till regeringen, insåg att man dels hade krav på sig i uppdraget⁹⁴ och dels skulle få ha en roll såväl i fred, kris som krig. Detta kan ytterligare förstärkas om man läser remissen som gick ut intern inom FM, skrivelsen som inskickades till regeringen 2001-03-01 samt regeringens proposition såsom jag har beskrivit under kapitel 5.3. Det framkommer också att det i dag finns en vilja i Forgus, Forgus försörjningsdivision (**bilaga 2**), att klara ut dessa oklarheter.

⁹³ Se rubrik 5.1 i denna uppsats.

⁹⁴ Se rubrik 5.3 i denna uppsats.

På ÖCB görs i stort sett ingenting när det gäller stöd till FM och insatsorganisationen, man försöker hitta formerna för samverkan med FM samt principer för hur planeringen för väpnat angrepp skall gå till. Man har uppfattningen att inom ramen för ett- årspektivet så är det samhällets ordinarie resurser som ianspråkats.

Slutsatser:

- Det finns ingen plan i dag vad avser väpnat angrepp och insats inom ett år. Det behövs en planering eller plan men den behöver inte vara så detaljerad som tidigare vilket också innebär att den beredskapslagring som vi hade tidigare inte alls behövs i den omfattningen. Planen behövs för att ha beredskap att på kort sikt kunna möta väpnat angrepp.
- Det pågår en planering men det finns många oklarheter i den, framförallt i rollspelet mellan OPL/J4, MD och Forgas. Vem skall göra vad? Vad är Forgas roll? Här måste rollerna klaras ut och bli betydligt tydligare. Framförallt skulle Forgas tidigare funderat i operativa termer, då kanske rollspelet varit tydligare. UhReg planerar inte eftersom man skall läggas ner och Forgas har inte funderat i operativa termer. Detta gör att det finns ett tomrum avseende logistik som måste fyllas. Man måste också bli tydligare i vad man skall planera mot och hur planen skall se ut.
- Det mesta sker parallellt, ny operativ planering, ny underhålls och stödorganisation, ny logistikdoktrin mm. Allt detta gör inte saker och ting enkelt, det är en ganska turbulent situation som innebär att det gäller att vara än tydligare i de uppgifter vi ställer för att inte skapa förvirring. Om planeringen skall kunna fortgå så måste rollspelet klaras ut och man måste tydligt informera alla aktörer om hur detta rollspel skall vara.

6.2 Ledning

Även vad avser ledning kan man se att uppfattningen om rollspelet är oklart. Man kan dock utkristallisera med hänsyn till respondenternas svar att MD roll är såsom ett krigsförband som ställer krav på och skall bli understödda av

Forgus. I ett förberedelseskede skall MD ställa operativa krav på Forgas med hänsyn till sina egna nationella skyddsstyrkor och hemvärn men även vad avser övriga förband som mobiliserar i distriktets område. OPL ställer krav på Forgas avseende de operativa förbanden och de krav på understöd de har. Forgas har alltså två kravställare att ta hänsyn till och samverka med.

Vem skall prioritera resurserna mellan den civila och militära delen av totalförsvaret i en huvudoperationsriktning? Här är det också oklart. Man kan utläsa av svaren att MD är osäker på om man skall ha den rollen med samma motiv som under rubriken planering, det vill säga att man skall inte vara territoriell resursskapare utan det skall vara Forgas, som sitter på kompetensen. Samtidigt så har man tidigare sagt att man har samverkansansvaret mot länsstyrelserna. Här måste rollspelet förtydligas.

ÖCB påpekar att man har avvecklat CB på regional nivå och att ledningskedjan är Regeringen – Länsstyrelsen - Kommunstyrelsen. Det framkommer också att det på ledningsnivå är MD man avser att arbeta mot. Man diskuterar att ha länsamverkan grupper som ledningsmässigt arbetar med MD inom MD område. ÖCB ser alltså inte Forgas som någon samverkanspartner vad avser ledning.

Vad avser Forgas organisation så kan det innebära problem att Forgas inte skall vara ett krigsförband och att man inte i fred kan se vilka brister, exempelvis ledningsbrister, som Forgas kan innehålla. Här gäller det att snabbt få med Forgas i övningsverksamheten så att man kan upptäcka problemen, åtgärda dem och finna formerna. Forgas själv måste finna former för hur man skall samordna egen verksamhet och ledning. Inte minst viktigt mellan divisionerna eftersom man inte har någon regional nivå. Det kan också innebära problem för Forgas att lösa sina uppgifter ledningsmässigt om man har officerare som är krigsplacerade i annan organisation, exempelvis OpUhedningsstaben. Här gäller det också att hitta formerna.

Slutsatser:

- Det måste läggas kraft på att klara ut hur ledningsförhållandena skall se ut så att respektive aktör vet hur man skall arbeta och vilket ansvar man har. Detta gäller såväl inom Försvarmakten som mellan Försvarmakten och det civila försvaret. Skall logistiken fungera även i kris och krig så måste alla ha klart för sig sina roller.
- Inom ovanstående strecksats så gäller det också att klara ut betydligt tydligare Forgus roll och ansvar. Men det handlar också om att få med Forgus i övningsverksamheten så att man kan hitta formerna såväl inom Forgus som mellan Forgus och övriga aktörer. Inte minst gäller det att se huruvida personalen, i huvudsak den militära skall arbeta i Forgus så att man ser till att man är dimensionerad även för nationella insatser.
- Min uppfattning är att det verkar som att alla på något sätt är överens om att såväl MD som OPL är kravställare på Forgus och att man ställer krav utifrån de förband man har ansvar för. I det ligger också att Forgus som sitter på den personella kompetensen skall stödja genom att beräkna kvantiteterna, men även på något sätt stödja i MD samverkansroll med Länsstyrelserna. Är det, inom distriktets område, en huvudoperationsriktning så har MD att vända sig till såväl Forgus som OpUhledningsstaben avseende understöd. Det är då OpUhledningsstaben som verkställer prioriteringar mellan de operativa insatsstyrkorna och övriga förband.

6.3 Miljö

Den samverkan, avseende logistik eller försörjning, som sker på regional nivå mellan MD och länsstyrelse kan sammanfattas i att det sker ingen alls, man träffas men då handlar det inte om funktionsvis samverkan. Den samverkan som sker avser sjukvård och görs med respektive landsting. Man kan konstatera att här ligger ansvaret för den samverkan på olika sektioner inom respektive distrikt. Det är beroende på att det inte finns någon enhetlig

definition av begreppet logistik. Sjukvård finns inte heller med som ett ansvarsområde inom Forcus. Överhuvudtaget pekar några respondenter på just logistikdefinitionen och dess otydlighet.

Även här kommer otydligheten i rollspelet upp och då vad avser vem som skall samverka med respektive länsstyrelse eftersom det är Forcus som innehar den personella kompetensen och den dagliga erfarenheten men samtidigt har MD totalförsvsarssamverkansansvaret mot länsstyrelserna. Man kan också konstatera att ÖCB inte ser någon annan samverkanspartner än MD på regional nivå. Forcus ser sig inte heller ha fått rollen att samverka med länsstyrelser däremot är man beredd att stödja såväl MD som OPL i arbetet med en samverkan eftersom dessa innehar såväl personell kompetens som branschkunskap. Det måste ställas beredskapsuppdrag och då skall Forcus effektuera dom. Det är alltså samma principer såväl vid förhöjd beredskap som insats.

Några respondenter tar upp seminariet på FHS⁹⁵ och LSÖ-01⁹⁶ som en övning där en del oklarheter blev mindre oklara. Det visar på att det krävs övningsverksamhet för att verkligen upptäcka problem och möjligheter. ÖCB och länsstyrelse fanns även representerade vid dessa tillfällen. Det finns också en målsättning att genomföra en försvarsmaktsövning 2004, med hänsyn till ovanstående är det enligt min uppfattning viktigt att även den civila delen är med under övningen men även under förberedelseverksamheten fram till år 2004.

Det kan också konstateras att det sker i stort sett ingen beredskapslagring varken inom FM eller inom den civila delen av totalförsvaret. Gränssättande förnödenheter som kan finnas har man en diffus aning om men inga tydliga svar. Utifrån respondenternas svar kan man utläsa att det handlar om att skapa förmåga att bedöma, eller förutsättningar, att få tag i förnödenheter och då rätt förnödenheter, exempelvis avancerad teknisk materiel eller reservdelar. Inom

⁹⁵ Operativa insatsledningen, J4 samt FHS Logistikseminarie vid FHS 2000-11-20—24.

⁹⁶ Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

den civila delen av totalförsvaret arbetar man med att följa marknaden och skapa prognoser om hur utvecklingen ser ut.

Inom ÖCB och den civila delen av totalförsvaret sker ingen planering avseende att försörja FM vid insats inom ett år. Däremot arbetar man med att hitta principer för samverkan och här samverkar man både på central- som regional nivå med FM. På central nivå pekar man på att det finns osäkerheter avseende samverkan i sjukvård beroende på att ansvaret i FM är delat mellan HKV och OPL. ÖCB har inte varit remissinstans eller överhuvudtaget diskuterat Forgas och dess utformning. Detta kan tyckas märkligt eftersom den kompetens, avseende logistik/förnödenhetsförsörjning, som tidigare fanns på Fo- och MB nivå nu verkar skall finnas i Forgas och att Forgas kommer att ha en roll vad avser funktionen förnödenhetsförsörjning, även om den är otydlig och förmodligen skall gå genom MD för samverkan på regional nivå.

Det kan också konstateras att eftersom Forgas i stort kommer att använda eller ha civila resurser så är det viktigt att man hittar gränsdragningen mellan vad som absolut måste vara militär kompetens eller resurs och vad man fullt ut kan förlita sig på avseende civila resurser.

Slutsatser:

- Forgas roll är otydlig men det ser ut som att Forgas skall ha en stödjande roll vad avser samverkan, både till OPL på central nivå samt med MD på regional nivå. Man skall inte ha en totalförsvarssamverkan mot länsstyrelser och detta kan inte heller ÖCB se. Dessa otydligheter kanske kunde ha eliminerats om Forgas även hade tagit operativa hänsyn eller givits operativa krav i sin utredning mer tydligt.
- För att klara ut roller, problem och möjligheter måste övningsverksamhet till där även den civila delen av totalförsvaret medverkar. De bör medverka även i förberedelsefasen inför en stor övning som Försvarsmaktsövningen år 2004.
- Det sker ingen beredskapslagring och det verkar inte heller, enligt respondenterna, finnas något behov av det. Däremot finns ett behov av att

skapa förmåga att se utvecklingen på marknaden för att där hitta gränssättande förnödenheter och inom ramen för det kunna skapa beredskapslagring.

- Logistikbegreppet är otydligt och det är framförallt sjukvård som bör inlemmas i begreppet.
- Gränsdragningen mellan vad Försvarmakten skall ha för förmåga ur ett logistiskt perspektiv och vad man kan "outsourca" till den civila marknaden måste man ta stor hänsyn till. Här är det nödvändigt att Forsus tar mycket tydligare operativa hänsyn i fortsättningen när man utformar organisationen och samverkar med OPL i dessa frågor. Risken är annars stor att FM tappar både förmåga och kompetens inom något område som man sedan, när den behövs, kan få svårt att återta.

6.4 Implementering

En av frågeställningarna i uppsatsen var "vilka konkreta åtgärder vidtas för att klara av att understödja insatsorganisationen för insats inom ett år?" Jag har inte ställt frågeställningar till respondenterna avseende detta utan jag räknade med att det blir en effekt av alla frågeställningar som ställts. Nedan följer mina slutsatser av vad som framkommit i undersökningen.

Man kan konstatera att det görs inga direkta konkreta åtgärder för att understödja insatsorganisationen avseende insats inom ett år, i alla fall inte i den form som gjordes i det "gamla" försvaret. Det verkar också vara en allmän uppfattning att det inte finns speciellt stora behov av det. Det behövs inga beredskapslager annat än avseende specifika förnödenheter exempelvis flygdrivmedel. Det som görs är att man försöker hitta principer för hur ledning och samverkan skall gå till, såväl inom FM och den civila delen av totalförsvaret som mellan dessa. Detta för att skapa en möjlighet och förmåga att genomföra konkreta åtgärder när det behovet uppstår.

Min uppfattning blir att bilden just nu är ganska oklar om hur detta skall gå till och vem som skall göra vad på i stort sett alla nivåer. I LO 2000⁹⁷ utreddes ledningsfrågorna men trots detta så är bilden oklar och man är inte säker på vem som skall göra vad, en av orsakerna ser ut att vara Forgas som inte verkar, annat än i ett sent skede, tagit hänsyn till hur man skall verka eller vilken roll man skall ha kris och krig.

Det pågår dock en planering i tre st. kris och krigsfall som inte skall vara lika detaljerad som i det "gamla" försvaret. Men även här är oklarheterna stora, man är inte helt på det klara med vad som egentligen skall åstadkommas, det införs även en ny bedömande metodik (NATO- bedömandemallen) vilket försvårar ytterligare.

Ovanstående, samtidigt som rollerna vad avser logistik är oklara, gör att implementeringen inte blir enkel, även om den bara skall handla om ganska grunda planer och grund planering. Det är dock viktigt enligt min mening att man klarar ut ledningsförhållanden och ansvar tydligt så att man när det behövs har en beredskap att utveckla förmåga...., som det står i regleringsbrevet.⁹⁸

6.5 Övrigt

Under denna rubrik framkom en del, som jag ser det, intressanta saker och som jag väljer att redovisa nedan eftersom de kan ha påverkan på logistiksystemet.

Det kan konstateras att det finns flera olika uppfattningar om vad insatsorganisationen är. Frågan är om det har någon betydelse för logistiksystemet. Min uppfattning är att det har det eftersom, om man inte vet i de olika uppgifterna FM har vilka förband och kvantiteter man skall förbereda eller planera mot så måste uppgiften te sig mycket svår. Jag menar att för att kunna ha förmåga att kunna utveckla beredskap för att möta väpnat angrepp inom ramen för ett år så måste man åtminstone veta vilka förband man har att

⁹⁷ Ny ledningsorganisation för Försvarmakten – *Ledningsorganisation 2000*. MSK ToD, Stockholm 2000

⁹⁸ Se rubrik 5.1 i denna uppsats.

planera för och spela med. Jag säger inte att man inte vet det, i undersökningen kan man se att man på MD och OPL/J4 nivå har klart för sig vilka förband man ansvarar för men risken är att, om inte tolkningen av begrepp är lika, kan det ske missförstånd. Om jag dristar mig till att göra en egen tolkning om vad de olika uppfattningarna bottnar i så kan man i regeringens proposition, som är beskrivet under rubriken 5.4 i denna uppsats, läsa att insatsorganisationen skall innehålla såväl OPIL med operativa insatsförband, MD staber mm som nationella skyddsstyrkor, inkluderande bl.a. tolv markstridsbataljoner och hemvärn. I FMI, som beskrivs under samma rubrik i denna uppsats, läsa att Insatsorganisationens förband indelas i operativa insatsförband och nationella skyddsstyrkor. Slutsatsen är att insatsorganisationen består av såväl operativa insatsförband som nationella skyddsstyrkor inkluderande hemvärn och man gör skillnad på operativa insatsförband och insatsorganisationen. De operativa insatsförbanden, som också beskrivs översiktligt under rubriken 5.4 i denna uppsats, är sexton mekaniserade bataljoner, fyra haubitsbataljoner, fyra underhållsbataljoner, operativa underhållsförband mm. Jag räknar inte upp alla förband här. Dessa förband skall vara operativt rörliga.

Samma sak kan man se när det gäller begreppet logistik. Än pratar man om underhållstjänst än om logistik och vad man menar i sammanhanget är olika. Det pekas på att man måste hitta en enhetlig definition som alla kan enas kring. Det pekar i riktningen som att vi skall anpassa oss till NATO definitionen av begreppet och att även sjukvård skall ingå som en del i denna definition. Min uppfattning är att så länge man inte är överens inom logistikfunktionen så kommer man inte att driva utvecklingen framåt på ett effektivt sätt. Man måste kunna uttrycka sig så att alla vet vad man menar och en personlig reflektion är att eftersom vi är ett litet land och, framförallt inom FM just nu, har knappa resurser så finns det en gemensam nämnare för alla logistikfunktioner och det är transporter. Dessa transporter måste samordnas på bästa effektiva sätt mellan alla funktioner, även sjukvård.

Även brigadsystemet föreligger det olika uppfattningar om. Skall man betrakta brigaden som en stridande enhet eller inte? Detta kan vara en viktig fråga ur

logistiksypunkt när man skall bygga förband. Under rubriken 5.4 i denna uppsats kan man läsa att insatsorganisationen skall innehålla ett antal viktigare krigsförband, bland annat fyra underhållsbataljoner. Om man inte skall betrakta brigaden som en stridande enhet utan att kompani är minsta möjliga stridsenhet som skall kunna sättas ihop till bataljonsenheter som kan variera till utseende, då gäller det verkligen att fundera på hur man skall bygga underhållsbataljonen. Frågan är om man överhuvudtaget kan bygga en underhållsbataljon med det konceptet eftersom dessa stridande bataljoner kan se ut nästan hur som helst med den variation av materiel vi har i FM i dag. Det blir inte lätt att exempelvis innehålla reparationsresurser, reservdelar och kompetens i en sådan underhållsbataljon som då skall kunna understödja i stort sett alla möjliga materielsystem inom Armén. Här krävs det att man tar en ordentlig funderare om hur man skall bygga logistikförbanden.

Förutom att man noggrant måste analysera hur man skall bygga underhållsbataljonerna eller underhållsförbanden till de operativa insatsstyrkorna så måste man också se till att de nationella insatsstyrkorna har tillräcklig logistik kompetens och förmåga. De måste också ha underhållsförband i någon form, kanske framförallt med hänsyn till att man ser att man i huvudsak kommer att få hänvisningar till civila instanser och då måste innehålla hämtningsförmåga. Det är tveksamt om Forcus kommer ha den framkörningsförmågan även till de nationella skyddsstyrkorna och framförallt att sprida förnödenheterna inom dessa. Även om det är en huvudoperationsriktning och det då finns OpUh förband i området är det tveksamt med hänsyn till att dessa i huvudsak kommer att understödja de operativa insatsförbanden.

Något som tidigare tagits upp men som även kommer upp här är Forcus roll som måste tydliggöras.

7 Avslutning

7.1 Sammanfattning

I inledningen av denna uppsats så beskrevs syftet som att ”förklara och förstå genom att, belysa beskriva och kritiskt granska problem och möjligheter i, hur logistikfunktionen i den ”nya försvarsmakten” skall understödja en insatsorganisation under särskilda omvärldsbetingelser där det finns hot om väpnat angrepp.”

Jag tycker att jag har en större förståelse nu av hur logistikfunktionen skall fungera under väpnat angrepp inom perspektivet ett år. Men jag kan också konstatera att det finns ett antal problem som man har att ta tag i och som behöver klaras ut.

Man kan se i undersökningen att det finns många otydligheter och uppfattningar avseende hur man logistiskt skall understödja insatsorganisationen avseende väpnat angrepp inom ramen för ett år. Under rubriken 5.2 visar jag på en mängd olika definitioner av begreppet logistik. Såväl där som i intervjuerna kan man se att det finns olika definitioner och uppfattningar om begreppet. Där beskrivs också vad Storhagen har för definition och han skriver att MA:s eller logistikens viktigaste uppgift är bland annat samordning mellan en rad olika såväl mänskliga som administrativa och fysiska resurser.

För att nå samordning måste man ha någorlunda samma uppfattning om saker och ting inte minst om vad begreppet logistik innebär och vad vi skall ha för definition inom Försvarsmakten. Men det är alldeles för många oklarheter för att denna samordning skall kunna ske tillfredsställande. Jag har i uppsatsen pekat på några genom de beroende variablerna, planering, ledning, miljö och implementering.

Vad avser dessa variabler kan man se att under respektive variabel finns en mängd oklarheter som, för att få ett system i balans, måste klaras ut.

Exempelvis rollspelet mellan olika aktörer för att på ett effektivt sätt kunna planera för uppgiften väpnat angrepp, klara ut ledningsförhållanden så att

respektive aktör vet vilken roll och ansvar han har, samverka med den civila delen av totalförsvaret så att man såväl mellan FM och den civila delen som inom respektive del har klart för sig lednings och ansvarsförhållanden. Allt detta så att en implementering skall vara möjlig och så att man skall kunna lösa uppgiften.

I teoriavsnittet beskrev jag i en bild en tänkt modell av logistiksystemet där de beroende variablerna fanns med. Vidare beskrevs att ett system helt enkelt kan definieras som en mängd komponenter, eller beroende variabler, och relationer mellan dessa och att betoningen ligger på begreppet relationer. En grundläggande förutsättning är att relationerna mellan komponenterna eller delsystemen ger plus- och minus effekter, synergieffekter. I min undersökning kan man säga att under respektive variabel så kan man som tidigare sagts se en mängd problem och oklarheter som tillsammans enligt teorin förstärker varandra och därmed gör logistiksystemet än mer oklart. Logistiksystemet är dessutom bara ett delsystem av systemet FM vilket gör att logistiksystemet påverkar även FM som helhet.

De stora oklarheterna är att man tydligt måste klara ut och informera om Forgus roll såväl planerings som ledningsmässigt. Om den klaras ut kommer även en mängd andra roller bli klarare. Man måste också tydligt hitta en definition av logistikbegreppet så att alla aktörer på logistikområdet, även sjukvård, drar åt samma håll. Förslaget är att anamma NATO definition då skulle man förenkla verksamheten såväl nationellt som internationellt.

Avslutningsvis kan sägas att det pågår en planeringsprocess med kris och krigsfall, det pågår en process och diskussion om logistikbegreppet, det har genomförts ett logistikseminarium i OPL/J4-FHS regi, det pågår framtagande av logistikdoktrin, det finns en vilja i Forgus att även ta operativa hänsyn och tydliggöra sin roll även inom ramen för väpnat angrepp. Med andra ord, det finns en positiv vilja att skapa ordning och reda i de här otydligheterna.

7.2 Behov av ytterligare forskning

Under arbetet med uppsatsen har jag hittat ett antal intressanta frågor och frågeställningar som man skulle kunna göra fördjupade studier kring och som skulle vara intressanta som fortsatta forskningsområden.

- Hur skall man hitta en gränsdragning mellan militära och civila resurser avseende logistik? Vilka resurser och kompetenser måste vi inom Försvarsmakten minst ha för att kunna verka över hela skalan fred, kris och krig och vilka resurser och kompetenser kan man köpa på den civila marknaden?
- Eftersom lagerhållning och beredskapslagring nedgår markant såväl civilt som militärt hur skall man då skapa förutsättningar att i ett förändrat omvärldsläge få tag i förnödenheter, exempelvis avancerad teknisk materiel eller reservdelar. Vilka juridiska problem finns?
- Göra en jämförande studie med andra militära nationers organisationer och dess logistiksystem kontra det svenska. Vilka problem och möjligheter ser dom?
- Vad är orsaken till att det är så svårt att enas om en gemensam logistikdefinition?
- Hur skall man bygga upp logistiken i de operativa insatsförbanden för att skapa en så flexibel logistikorganisation som möjligt?

8 Käll- och Litteraturförteckning

Officiellt tryck:

- Andersen Heine: *Vetenskapsteori och metodlära – En introduktion*. Studentlitteratur. Lund 1994.
- Befring Edvard, *Forskningsmetodik och statistik*, studentlitteratur, Lund, 1994.
- Bryman Alan: *Kvantitet och kvalitet i samhällsvetenskaplig forskning*. Studentlitteratur. Lund. 1997.
- Pagonis William G: *Moving mountains : lessons in leadership and logistics from the Gulf War* .Boston, MA : Harvard Business School Press, 1992
- Creveld Martin Van: *Supplying War – Logistics from Wallenstein to Patton* .Cambridge University Press 1977.
- Churchman C. West: *Systemanalys*, Gotab, Stockholm 1978.
- Ejvegård Rolf. *Vetenskaplig metod*. Studentlitteratur, Lund, 1996.
- Fakta om totalförsvaret 2000-2001. Försvarmaktens informationsavdelning. Tryckt av Elander Gummesson AB 2000.
- Försvarmaktsplan 1998. HKV skrivelse 23 383:63116. 1997-03-10.
- Holme Idar Magne, Solvang Bernt Krohn. *Forskningsmetodik*. Studentlitteratur, Lund.1997.
- HRSV. Handbok regional samverkan. 1995.ÖCB, Försvarmakten, MSK/ToD Stockholm, mars 1996.
- Jansson Åke, Försvarmakten KRI UH, Bilaga 1 till HKV skrivelse: 14 100: 73642, 2000-10-13.
- Norrbom Carl. *Systemteori- en introduktion*. K L Beckmans tryckerier AB, Stockholm 1971.
- Ny ledningsorganisation för Försvarmakten – *Ledningsorganisation 2000*. MSK ToD, Stockholm 2000.
- OPIL/OPL skrivelse: 19 100:80208. 2000-10-03.
- Regeringens proposition 1996/97:4. Totalförsvaret i förnyelse. Gotab Stockholm 1996.
- Regeringens proposition 1999/2000:30. Det nya försvaret. Elanders Gotab 59574, Stockholm 1999.
- Regeringens proposition 1999/2000:30. Det nya försvaret. Elanders Gotab 59574, Stockholm 1999.
- Smedberg Marco. *Om stridens grunder*. Page One Publishing AB, Stockholm. 1994.
- Storhagen Nils G, *Materialadministration och logistik*, Daleke grafiska AB, 1997.
- Underhållstjänstreglemente för försvarmakten, UhR F. 1985 Överbefälhavaren, Stockholm ,Försvarets läromedelscentral.
- Årsrapport från perspektivplaneringen 99-00. *Försvarmaktsidé och målbild – FMI 2020. Rapport 4*. HKV beteckning 23 210:61977. Militära servicekontorets tryck- och distributionsavdelning. Stockholm 2000.

Intervjuer: (Alla intervjuer utom en är inspelad på band)

- Överste Torgny Henriksson: C OPIL / OPL, J4. Intervjun genomförd på OPIL/ OPL i Stockholm. 2001-03-30.
- Överste Frank Westman: C UhReg N, tillika projektledare Forqus försörjningsdivision. Intervjun genomförd på UhReg N i Boden. 2001-03-16.
- Övlt Hans Söderberg: UhReg M. Intervjun genomförd över konferenstelefon i Stockholm. 2001-03-13.
- Övlt Jerker Westdahl: UhReg S. Skriftligt underlag och intervju över telefon i Boden. Intervjun är inte inspelad på band dock finns skriftligt underlag. 2001-03-16.
- Övlt Anders Holmström, MDN, J4. Intervju genomförd på MDN i Boden. 2001-03-09.
- Övlt Tuwe Pantzar, MDM, J4. Intervjun genomförd över konferenstelefon i Stockholm. 2001-03-21.
- Övlt Håkan Jansson, MDS, J4. Intervjun genomförd över konferenstelefon i Stockholm. 2001-03-15.
- Olle Schaeffer, ÖCB, enheten för operativ planering. Intervjun genomförd på ÖCB i Stockholm. 2001-04-04.

Föreläsningar:

- 2001-03-21: Föreläsning av företrädare för transportföretaget Schenker vid försvarshögskolan.
- Operativa insatsledningen, J4 samt FHS Logistikseminarie vid FHS 2000-11-20—24.
- Försvarsmaktens ledningssystem övning 2001i Boden, LSÖ-01. 2001-02-26—03-08.

Internetadresser:

- Försvarsmaktens hemsida. 2001-01-15. <http://www2.mil.se/php?id=915>.
- Försvarsmaktens hemsida. HKV skrivelse 2000-04-14. 02 312:65060. Projektuppdrag FORGUS. 2001-03-10. <http://www.forqus.mil.se/allm.html>.
- Försvarsmaktens hemsida. HKV skrivelse 2001-03-01. 23 383:62624. Bilaga 4. 2001-03-10. <http://www.forqus.mil.se/dokument/skriv0301.pdf>.
- Försvarsmaktens hemsida. Regeringens proposition 2000/01:113. Vissa ledningsfrågor inom det militära försvaret m.m. 2001-04-01. <http://www.forqus.mil.se/dokument/prop-113.pdf>.
- Försvarsmaktens hemsida. 2001-03-10. http://www.forqus.mil.se/dokument/remiss_12-20.doc.
- Försvarsmaktens underhålls centrum hemsida 2000-06-26. <http://www.fmuhc.mil.se/forqus/allm.html>.
- Regeringens hemsida. Regeringens proposition 1999/2000:97. Vissa organisatoriska frågor inom Försvarsmakten, m.m. 2001-03-10. <http://www.forsvar.regeringen.se/propositionermm/propositioner/index.htm>

- Regeringens hemsida. Regleringsbrev för 2001 avseende försvarsmakten. 2000-11-20. <http://www.forsvar.regeringen.se/propositionermm/regleringsbrev/pdf/rb2001.pdf>.
- Riksdagens hemsida. Försvarsutskottets betänkande. 1999/2000:FöU2. 2001-01-21. http://www.riksdagen.se/debatt/bet_yttr/index.asp.
- Överstyrelsen för Civil Beredskap hemsida. 2001-03-20. <http://www.ocb.se/>.

Definition av begreppet LOGISTIK

”Planering och genomförande av förflyttning och underhåll av stridskrafter. I sin vidaste betydelsen kan det ses som den verksamhet som vid militära operationer handlar om:

- konstruktion och utveckling, anskaffning, lagring, transport, distribution, underhåll, avveckling och avyttring av materiel
- transport av personal
- anskaffning, underhåll, drift och avyttring av anläggningar (eng: facilities)
- anskaffning eller tillhandahållandet av tjänster och
- stöd med sjukvård och hälsovård”

Ref: NATO Logistics Handbook 1997 chapter 1 (paragraph 103)

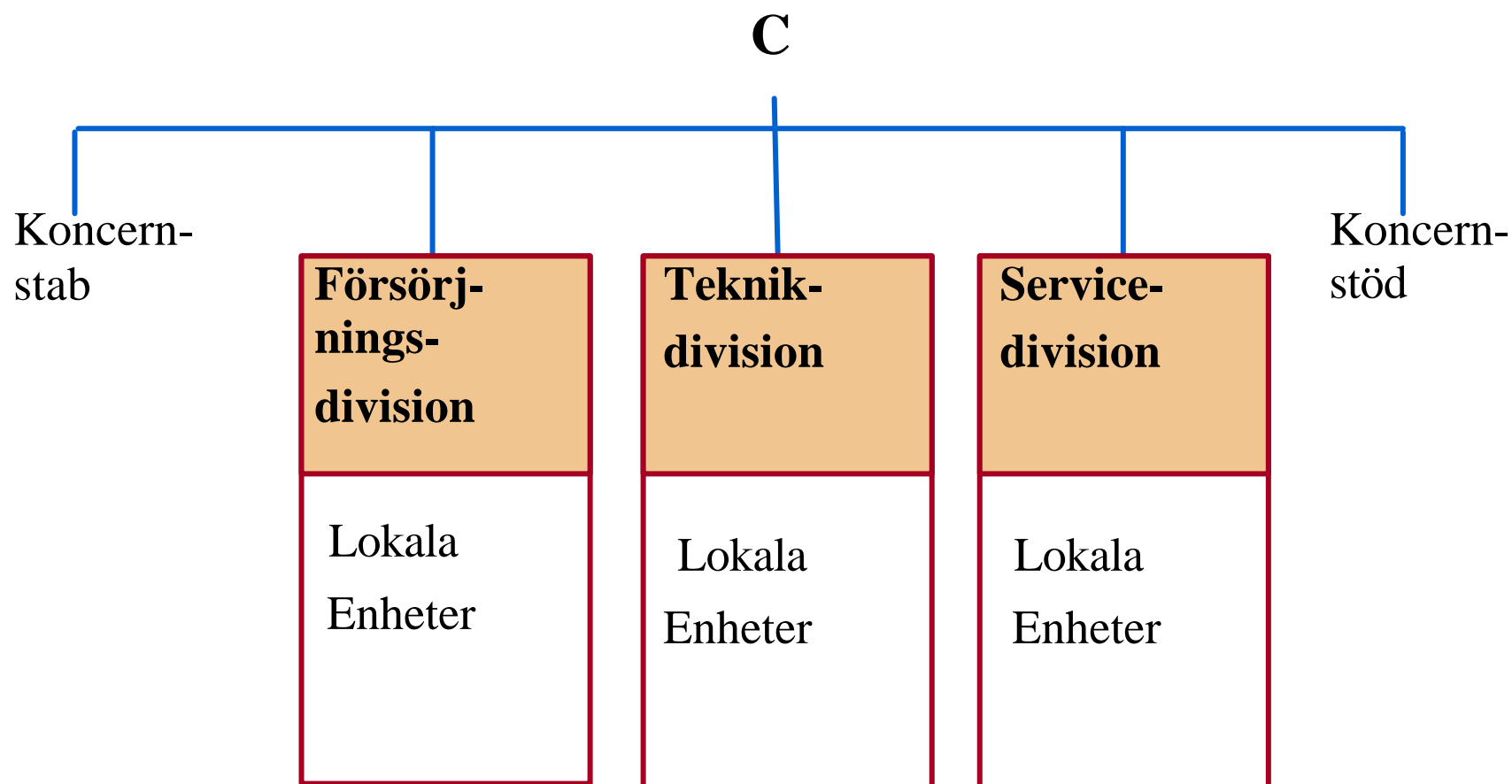
”Operativt samlingsbegrepp för den verksamhet som planeras, förbereds och genomförs för att trupp och förnödenheter skall finnas på rätt plats i rätt tid.”

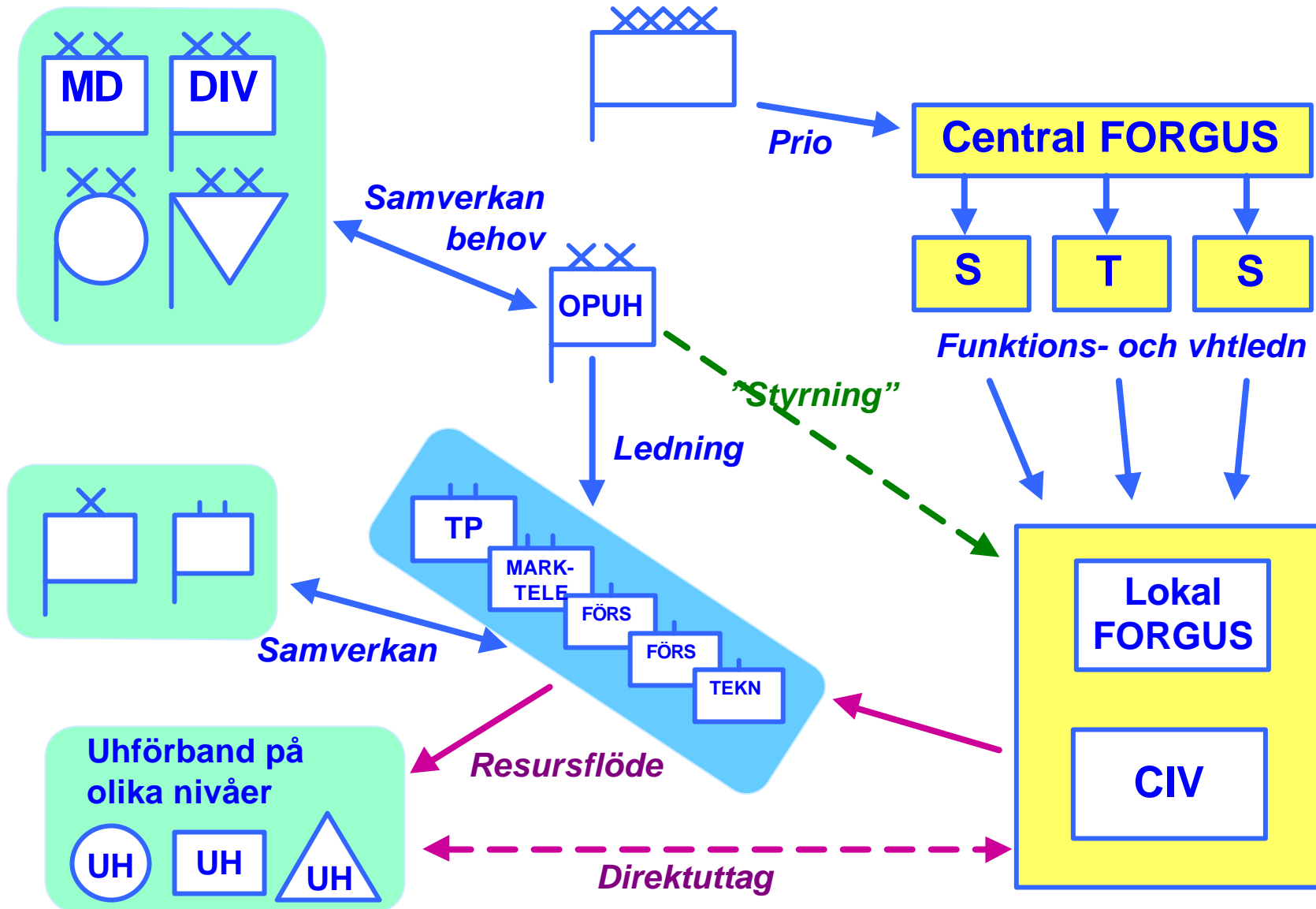
Ref: Nomen FM 1999 Remiss

”Logistik är ett samlingsbegrepp på strategisk och operativ nivå för funktionerna **underhållstjänst, kommunikationstjänst** samt **hälso- och sjukvård** och därtill knuten infrastruktur. I stort innebär detta planering, genomförande och uppföljning av förflyttning av stridskrafter samt vidmakthållande av deras stridsvärde och **uthållighet**. Det kan även innebära åtgärder syftande till att lämna humanitärt stöd.”

Ref: J 4 förordade förslag till STRA 2000-09-26 (PerP)

Övergripande organisation Forgus

Mottagare av resurser för vidare fördelning och vidmakthållande

FÖRKORTNINGAR OCH AKRONYMER

CB	Civilbefälhavare
FAM	Funktionsansvariga myndigheter i den civila delen av totalförsvaret
FM	Försvarsmakten
FMI 2020	Försvarsmakts idé för år 2020
FMUHC	Försvarsmaktens Underhålls Centrum.
Fo, Fobef	Försvarsområde, Försvarsområdesbefälhavare
GOP:	Guidelines for Operational Planning. NATO:s bedömandemetodik eller bedömande mall.
GPS	Global Positioning System. Satellitsystem för bestämning av positionen med mycket stor noggrannhet.
gpl	Gemensam stabsplats för den civila och militära delen av totalförsvaret (Fo el.MB)
HKV	Högkvarteret
J3 och J4	NATO indelning av sektioner i staber på nivåer där fler än en är representerad. J står för Joint. J3 är genomförandesektionen och J4 är logistiksektionen.
KRI UH	Krigs och underhållsavdelningen på Högkvarteret
MB	Militärbefälhavare
MD N; M; S	Försvarsmaktens Militärdistrikt i Norr, mitt och syd.
MRT	Motorreparationstjänsten för totalförsvaret
NATO	North Atlantic Treaty Organization. Internationell organisation bildad 1951 i syfte att svara för kollektivt försvar mellan ett antal europeiska stater samt USA och Canada
Nomen FM	Nomenklatur för Försvarsmakten
NSE	National Support Element. Ett lands framflyttade Logistikbas.
Op	Operationer
OPIL	Operativa insatsledningen
OPL	Operationsledningen i den operativa insatsledningen
Opområdet	Operationsområde
OpUhledningstab	Operativ underhållsledningsstab
PerP	Försvarsmaktens perspektivplanering
RMA	Revolution in military affairs. USA namn på den reolution so sker på det militära området. Informationsteknologi mm.
STRA	Strategiavdelningen på Högkvarteret
UhReg N, M, S	Försvarsmaktens underhållsregementen i Norr, mitt och syd
ÖCB	Överstyrelsen för civil beredskap

Intervjufrågor avseende ”Logistik till Insatsorganisationen”**Planering av logistik:**

1. Genomförs någon planering avseende insatsorganisationen och uppgiften väpnat angrepp, insats högst ett år efter regeringsbeslut, hur ser den i så fall ut? Vad består den av, finns exempelvis planering för beredskapslager avseende förnödenheter? Vilka krav ställs på planering?
2. Behövs det någon planering avseende väpnat angrepp, insats högst ett år efter regeringsbeslut?

Ledning av logistik:

3. Hur är din uppfattning om hur ledning av logistiken ser ut vid väpnat angrepp, insats högst ett år efter regeringsbeslut? Vilken roll har er instans?

Samverkan civila delen av totalförsvaret avseende logistik:

4. Sker någon samverkan med den civila delen av totalförsvaret och i så fall vilka samverkar din instans med, avseendeväpnat angrepp, insats högst ett år efter regeringsbeslut? Behövs det någon samverkan?
5. Hur ser ledningen och samordningen ut mellan det civila och militära försvaret avseende väpnat angrepp, insats högst ett år efter regeringsbeslut och insatsorganisationen? Övas detta på något sätt?
6. Vet du om det finns några gränssättande förnödenheter som är av särskild vikt att kanske lagras i beredskapssyfte? Finns det några förnödenheter som lagras?

Övriga frågor: (om de inte besvarats tidigare i diskussionen)

7. Hur definierar din instans Insatsorganisationen?
8. Vad innebär begreppet väpnat angrepp för er instans?
9. Prioriteras Försvarmaktens fyra huvuduppgifter lika mycket eller finns det någon uppgift som det läggs större vikt vid? Varför? Hur skulle en prioriteringsordning se ut vid din instans?

Överkursfråga i mån av tid

10. Finns det något som du tycker behöver utvecklas inom Logistikområdet i huvudsak försörjning och teknisk tjänst?
11. Har RMA (revolution in military affairs) eller dess försvenskning NK (den nya krigföringen) påverkat dig och dina arbetsuppgifter ?

Intervjufrågor avseende ”Logistik till Insatsorganisationen” och FORGUS**Planering av logistik:**

1. Under arbetet med projektet FORGUS har det diskuterats vilken roll FORGUS skall ha vid väpnat angrepp, insats högst ett år efter ett regeringsbeslut?
2. Vad innebär begreppet väpnat angrepp för FORGUS?
3. Med hänsyn till personalförsörjningen till FORGUS, kan man ha officerare i FORGUS som är krigsplacerade i annan organisation?

Ledning av logistik:

4. Hur är din uppfattning om hur ledning av logistiken ser ut vid väpnat angrepp, insats högst ett år efter regeringsbeslut? Vilken roll har FORGUS, hur leds FORGUS?
5. Hur ser rollspelet MD-FORGUS-OPL ut? (Se kommandostruktur s.15 skrivelse).

Samverkan civila samhället avseende logistik:

6. Har FORGUS någon roll vad avser samverkan med det civila samhället i syfte att förbereda väpnat angrepp, högst ett år efter ett regeringsbeslut? Ex beredskapslagring eller kontroll om vilka resurser som finns i olika delar av landet.
7. Vem (FORGUS-OPL-MD) skall vara resursskapare i Opområdet? Vem (FORGUS centralt eller lokalt) skall skapa bild av civila leverantörers resurser och förmåga?

Övriga frågor:

8. Om man ser på Försvarmaktens huvuduppgifter, vilken roll eller vilka roller har FORGUS i dessa uppgifter.
9. Vilka fördelar alt. nackdelar finns det med att FORGUS inte krigsorganiserar?

Överkursfråga i mån av tid

10. Finns det något som du tycker behöver utvecklas inom Logistikområdet i huvudsak försörjning och teknisk tjänst?

Intervjufrågor ÖCB**Ledning**

Samhället hanterar kriser med hjälp av ett ledningssystem där ledningskedjan kommunstyrelse - länsstyrelse - civilbefälhavare - regering har speciellt stor betydelse. Regeringen har beslutat att civilbefälhavarna (CB) ska avvecklas den 31 december 2000. Även det militära försvaret hade en ledningsstruktur som överrensstämde med det civila försvaret, Militärbefälhavare (MB) – Förvarsområden (Fo) och förband. Det som kallades högre regional ledning, lägre regional ledning samt lokal ledningsnivå.

1. När nu CB avvecklats hur skall ledningskedjan i det civila försvaret se ut?

Samverkan/samordning med militära delen av totalförsvaret

2. Har ledningskedjan i fråga 1 samordnats- eller har det skett samverkan avseende ledningskedjan med det militära försvaret? I så fall hur har samordning/samverkan skett?
3. Hur ser ledningen och samordningen ut mellan det civila och militära försvaret avseende väpnat angrepp, insats högst ett år efter regeringsbeslut och insatsorganisationen? Vem pratar med vem? Övas detta på något sätt?
4. Har ÖCB varit remissinstans i Försvarmaktens projekt FORGUS? På vilket sätt?
5. Vet du om det finns några gränssättande förnödenheter som är av särskild vikt att kanske lagra i beredskapssyfte? Finns det några förnödenheter som lagras?

Planering

6. Sker någon planering avseende väpnat angrepp och stöd till Försvarmakten (insatsorganisationen), hur ser den i så fall ut? Vad består den av, finns exempelvis planering för beredskapslager av förnödenheter för att stödja det militära försvaret vid väpnat angrepp?
7. Vilka krav ställs på planering och väpnat angrepp? Behövs någon planering?

Övrigt

8. Vad innebär begreppet väpnat angrepp för ÖCB?